

JAARVERSLAG 2018

Onderzoekend Leren

Stichting

**ALGEMEEN BASISONDERWIJS
COMENIUS**

Celebesstraat 7
Postbus 6032
1780 KA Den Helder

Telefoon: 0223 - 61 38 64
E-mail: info@abscomenius.nl

Voor ieder kind de juiste koers !

1 Inhoud

1	Inhoud.....	2
2	Inleiding.....	4
3	Algemeen instellingsbeleid	6
3.1	Jaarrekening.....	6
3.2	Juridische structuur	6
3.3	Doelstelling van de stichting	6
3.4	Kernactiviteiten en Beleid.....	6
3.4.1	Missie en visie van de school.....	7
3.4.2	Het Onderwijs.....	8
3.5	Organisatiestructuur en personele bezetting	9
3.5.1	Organisatiestructuur	9
3.5.2	Bestuur en Toezicht	9
3.5.3	Raad van Toezicht	9
3.5.4	Bestuur	10
3.5.5	Directie school	10
3.5.6	Managementteam - Meedenkteam.....	10
3.5.7	Medezeggenschapsraad (MR).....	10
3.5.8	Administratie - secretariaat	12
3.5.9	Ondersteuningsteam.....	12
3.5.10	Bekostigingsgrondslag	12
3.5.11	Klachtenregeling	12
4	Samenwerkingsverbanden.....	13
4.1	SWV Passend onderwijs Kop van Noord-Holland	13
4.2	Groot Bestuurlijk Overleg Sociaal Domein Kop van Noord-Holland (GBO).....	13
4.3	Huisvestingsoverleg en OOGO	13
4.4	Samenwerking met andere instellingen	13
5	Kwaliteit, communicatie en opbrengsten.....	14
5.1	Communicatie.....	14
5.2	Onderwijs en opbrengsten	14
5.3	Persoonlijk leren en ontwikkelen	14
5.4	Talentrijk Onderwijs voor Nu & Morgen.....	14
7	Onderwijs aan de Algemene Basisschool Comenius.....	16
7.1	Comenius (Jan Amos Kaminsky)	17
7.2	DALTON (Helen Parkhurst)	18
7.3	Luc Stevens (adaptief onderwijs).....	19
7.4	Kanjertraining	20
7.5	Nieuwe Visie en 21 ^e -eeuwse vaardigheden.....	21
8	Doelgericht.....	22
8.1	Waarom	22
8.2	Meerjarenbeleidsplan	23
8.3	Onderwijskundig jaarplan en jaarverslag 2017-2018	24
9	Kwaliteitszorg.....	26
9.1	INK-model	26
9.2	Zelfevaluatie	27
9.3	De externe beoordeling	28
9.4	Het maken van kwaliteitskaarten	29
9.5	Relatie tussen kwaliteitszorg en personeelsbeleid	29
10	Personeel.....	31
10.1	Personele kengetallen 2018.....	31
10.2	ARBO en verzuim	32
10.3	Deskundigheidsbevordering	33
	Beleid met betrekking tot beheersing van uitkering na ontslag	33
10.4	Toezicht en controle	33

11	Financieel Beleid	34
11.1	Planning & Control	34
11.1.1	Planning	34
11.1.2	Control	34
11.1.3	Inkoop- en aanbestedingswijzer	34
11.2	Financiële positie op balansdatum	34
11.3	Analyse resultaat	36
11.4	Analyse realisatie 2018 vs. begroting 2018 en realisatie 2018 vs. realisatie 2017	36
11.5	Investerings- en (financierings)beleid	38
	Liquiditeit	38
12	Kengetallen	39
12.1	Huisvestingsratio	40
12.2	Liquiditeit	40
12.3	Rentabiliteit	41
12.4	Solvabiliteit	41
12.5	Weerstandsvermogen:	42
12.6	Weerstandsvermogen	43
13	Toekomstparagraaf	43
13.1	Investeren op basis van Ambities	44
14	Treasuryverslag	48
15	Overig	49
15.1.1	Horizontale verantwoording: "Goed Bestuur"	49
15.1.2	Prestatiebox	49
15.1.3	Internationalisering en toekomstige ontwikkelingen	49
15.1.4	Onderwijs, onderwijs programmatie zaken en opbrengsten	49
15.1.5	Omgevingsverkenning/ maatschappelijke ontwikkelingen	49
JAARREKENING		50
	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	51
	Balans per 31 december 2018, vergelijkende cijfers 2017 na resultaatbestemming	55
	Staat van baten en lasten 2018, vergelijkende cijfers 2017	56
	Kasstroomoverzicht 2018, vergelijkende cijfers 2017	57
	Toelichting op de te onderscheiden posten van de balans	58
	Toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten	61
	Bestemming van het resultaat	64
	Gebeurtenissen na balansdatum	65
	Verbonden partijen	66
	Verantwoording subsidies	67
	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen	68
	Niet uit balans blijvende verplichtingen	72
	Ondertekening bestuur	73
	Overige gegevens	
	Statutaire bestemming van het resultaat	74
	Gegevens over de rechtspersoon	75
	Controleverklaring	76
Bijlagen:		
	OCW-bijlage	77

2 Inleiding

Het verslagjaar 2018 is formeel het laatste gehele kalenderjaar van het vierjarig meerjarenbeleidsplan. Door omstandigheden (lees: ziekte) binnen het team, hebben we moeten besluiten de evaluatie van het meerjarenbeleidsplan met een jaar uit te stellen naar het schooljaar 2019-2020. Tegelijkertijd wordt in dit schooljaar een start gemaakt met de planvorming van een nieuw vierjarig beleidsplan 2020- 2024.

In dit bestuursverslag wordt aandacht besteed aan de activiteiten van de stichting en de school en de financiële verantwoording hiervan in de financiële jaarrekening van de stichting in het jaar 2018. Het verslag bestaat uit twee delen, een algemeen deel en een financieel deel.

In het algemene deel geven wij op hoofdlijnen inzage in het gevoerde beleid, gebaseerd op de strategische agenda van de organisatie. Het gevoerde beleid bepaalt de financiële kaders, waarbinnen de financiële middelen op een adequate wijze worden ingezet in het primaire proces. Het financiële deel van het verslag geeft inzage in de financiële huishouding. Uit het jaarverslag is op te maken hoe de exploitatie van de stichting in 2018 is verlopen. Uit de balans kan worden gelezen hoe de financiële stand van zaken van de stichting is.

Headlines

1. Voortgaande groei van de school
2. Succesvol gepersonaliseerd onderwijs basisvakken met gebruikmaking van iPads
3. Inhoudelijk samenwerking met Gynzy
4. Meer Muziek & Cultuur op School
5. Tegenslagen door ziekte en bij vervanging
6. Positief exploitatieresultaat

In 2018 heeft een versnelling plaatsgevonden in het gepersonaliseerd leren. Het is mooi om te zien dat de kinderen in alle groepen met een grote motivatie en plezier bijdragen aan hun eigen ontwikkeling. Kinderen zijn heel zelfstandig in het doorlopen van hun individuele leerlijnen, waarvan ze resultaten vastleggen in de door één van de leerkrachten gemaakte doelenboekjes¹. De leerlingen in de bovenbouw hebben grote stappen gezet naar eigenaarschap van het eigen (leer)proces. We krijgen zeer positieve feedback van onze stakeholders en met name van de ouders.

Helaas hebben we in 2018 ook te maken gehad met tegenslagen, met name op het personeelsgebied. Achtereenvolgende, langdurige afwezigheid van drie leerkrachten heeft veel flexibiliteit, inventiviteit en creativiteit gevraagd van bestuur, directie en team om de organisatie en de school op koers te houden.

Door de inzet van alle medewerkers en steun van de ouders en overblijfsmedewerkers is 2018 een jaar geworden waarin we ondanks de tegenslagen ook successen hebben behaald.

Het jaarverslag 2018 laat een positief exploitatieresultaat zien. Uit de verantwoording van het financieel beleid komt naar voren dat we, ondanks de tegenslagen in de personeelsbezetting, toch wendbaar genoeg waren om haalbare en betaalbare oplossingen te vinden voor de gerezen problematiek. De in 2017 sterk gestegen energielasten bleken slechts eenmalig en kwamen in 2018 uit op een reëel niveau.

Kortom 2018 was een spannend en op sommige momenten enerverend jaar.

Theo J. Gauw, Mes Rdo
Directeur-bestuurder

¹ De doelenboekjes zijn inmiddels opgenomen in de door Gynzy geleverde leermiddelen.

Méér Muziek, Zang en Dans, Lagere Werkdruk, Méér Werkplezier

BESTUURSVERSLAG 2018

3 Algemeen instellingsbeleid

3.1 Jaarrekening

De in dit verslag opgenomen jaarrekening 2018 van de Stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius is opgesteld door Dyade Onderwijsbedrijfsvoering B.V. en gecontroleerd door accountantskantoor Van Ree accountants.

3.2 Juridische structuur

De rechtspersoonlijkheid van het bevoegd gezag is een stichting. Stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius is op 12 april 1995 opgericht en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Noordwest-Holland onder dossiernummer 41241489. De stichting is een rechtsvoortzetting van de Heldersche Schoolvereniging Comenius die op 28 maart 1924 is opgericht. De Comeniusschool opende haar deuren voor het eerst op 3 september 1925.

3.3 Doelstelling van de stichting

De stichting stelt zich ten doel het geven van gedegen basisonderwijs met eerbiediging van ieders godsdienstige en/of levensbeschouwelijke opvattingen en gericht op het versterken van wederzijds respect en het besef van waarden en normen. Hierbij wordt steeds de verbinding gezocht met de ontwikkelingen die zich voordoen in onderwijs en maatschappij. De overdracht en het ontwikkelen van kennis en van vaardigheden, evenals de vorming van de leerlingen staan hierbij centraal.

3.4 Kernactiviteiten en Beleid

Onder het bevoegd gezag van de Stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius, met bevoegd gezag-nummer 36440, valt de Algemene Basisschool Comenius met Brinnummer 07LM.

3.4.1 Missie en visie van de school

De Comeniusschool is een algemene basisschool en geeft onderwijs vanuit de visie dat de school een samenleving in het klein is, die plaats biedt aan eenieder ongeacht de religieuze of levensbeschouwelijke achtergrond. Iedere ouder die zijn of haar kind op de school wil aanmelden en deze visie onderschrijft is van harte welkom.

Kinderen van alle gezindten en achtergronden vormen de schoolgemeenschap. De school stelt zich ten doel te bevorderen dat de leerlingen vanuit de persoonlijke achtergrond een positieve bijdrage leveren in een groep. De school kan dankzij haar zelfstandige positie binnen het Helderse onderwijs haar eigen visie ontwikkelen op het gebied van onderwijs en opvoeding in de school.

Op basis van deze visie draagt de organisatie de volgende missie uit, die in de dagelijkse praktijk vormgegeven wordt: **"Voor ieder kind de juiste koers".**

Met dit motto geeft de Comeniusschool aan dat al het mogelijke wordt gedaan om het onderwijs zodanig in te richten dat er op adequate wijze wordt omgegaan met de verschillen.

De school bestaat sinds 3 september 1925 en is tot stand gekomen vanuit particulier initiatief. Daardoor is het een privaatrechtelijke instelling, gesubsidieerd door de overheid. Ouders verenigden zich om een school te stichten waarin op vernieuwende wijze en in een veilige sfeer een stevig fundament voor de toekomst van hun kind(eren) gelegd zou worden.

Sinds 1954 is de school gehuisvest in het schoolgebouw aan de Celebesstraat 7, 1782 TC te Den Helder. De school staat in de zogenaamde Indische Buurt, een van de mooiste, boomrijke wijken van Den Helder. De Comeniusschool profileerde zich vóór 1985 als opleidingsschool voor het algemeen voortgezet middelbaar en hoger voortgezet onderwijs.

Vanaf 1985 is de school voortvarend aan het werk om modern eigentijds, gedegen onderwijs te geven. De inzichten van Comenius en Dalton geven richting aan de nieuwe ontwikkelingen binnen de school, aangevuld met de inzichten van prof. Luc Stevens. "Structuur, ruimte en rust", "Zelfstandigheid en zelfverantwoordelijkheid", "Individualiteit en gemeenschappelijkheid", "Bieden van een veilige basis van vertrouwen en autonomie" en "het gevoel er te mogen zijn", vormen belangrijke uitgangspunten. De school is een gecertificeerde "Kanjerschool".

Met ingang van 2014 innoveert de school zich om "talentrijk onderwijs voor nu en morgen" te geven. De nieuwe digitale mogelijkheden en media brengen de onderwijsontwikkeling in een stroomversnelling. Het wordt steeds beter mogelijk om kinderen een gepersonaliseerde leerweg aan te bieden en ze daarin te sturen, te begeleiden en te volgen.

Om het mogelijk te maken dat ieder zich nieuwe vaardigheden eigen kan maken, is het nodig dat alle deelnemers aan het onderwijsproces (leerkrachten en kinderen) zichzelf eigenaar weten van hun eigen ontwikkelingsproces. Dit houdt in dat leerkrachten en ouders leren het kind ruimte te bieden, te stimuleren om zelf zijn leerproces in te gaan vullen. Alles naar de mogelijkheden en leeftijds-/ ontwikkelingsfase van het kind. Dat is meer dan zelfstandig werken vanuit een opdracht. Het is leren om je eigen proces ter hand te nemen en in te vullen. En appelleert zodoende aan te leren eigenschappen en vaardigheden.

Op grond van deze trends heeft de PO Raad in haar meerjarig ontwikkelplan vier AMBITIES uitgesproken:

Lijn 1: TALENTEN ontwikkelen

Lijn 2: ONDERWIJSKWALITEIT versterken

Lijn 3: Teams PROFESSIONALISEREN

Lijn 4: VERBINDINGEN leggen

Op basis van de voorbereidingen en studie in de afgelopen vier jaren hebben bestuur, directie en team van de algemene basisschool besloten om in het de schoolplanperiode 2016-2019 te werken aan nieuwe ontwikkelingen, die antwoorden gaan geven op de genoemde maatschappelijke ontwikkelingen. Hiermee beogen wij ook Comenius te profileren als herkenbare onderwijsorganisatie voor primair onderwijs. Comenius werkt dit uit vanuit het volgende motto:

De Vlag In TOP

Op de school werken in totaal 13 onderwijspersoneelsleden. Een aantal heeft zich gespecialiseerd in het werken met jonge kinderen, een aantal in het werken met oudere kinderen. Anderen (de ondersteuningscoördinatoren) hebben zich gespecialiseerd in de ondersteuning van de groepsleerkrachten om kinderen met specifieke onderwijsbehoeften en talenten zo goed mogelijk te begeleiden. Op de school is verder nog een secretaresse werkzaam.

De nieuwe onderwijskundige koers brengt met zich mee dat de leerkracht binnen de school meerdere rollen gaat vervullen. Iedere rol vraagt in meer of mindere mate een specifieke houding en benadering tot het leer- en ontwikkelproces in de school. De rollen zijn:

1. Kennisoverdrager
2. Begeleider leerproces
3. Begeleider van het sociale interactieproces
4. Kind- en ontwikkelbegeleider (coach)
5. Specialist van een vakgebied

Het team van de Comeniuschool is steeds op zoek naar het beste onderwijs voor de kinderen die aan hen zijn toevertrouwd. Het is een school in beweging. Veranderen is: “het goede behouden, als basis voor het nieuwe”.

De wijze waarop het team vormgeeft aan het onderwijs en de begeleiding van de kinderen wordt gewaardeerd door de ouders en/of verzorgers en vormen de ingrediënten die de school aantrekkelijk maken.

Op 1 oktober 2018 zitten er 181 leerlingen op school, verdeeld over 7 groepen. Dit is een stijging van 7,1% t.o.v. 1 oktober 2017 (169 leerlingen). Naar verwachting stijgt het leerlingenaantal op teldatum 1 oktober 2019 licht naar 182 leerlingen. Uit de cijfers blijkt duidelijk dat van oktober 2003 tot oktober 2019 het leerlingenaantal met ruim 89,5% is gestegen. Dit komt neer op een jaarlijkse stijging van bijna 5,6%.

3.4.2 Het Onderwijs

De Stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius is het bevoegd gezag van de Algemene Basisschool Comenius.

Basisschool Comenius richt zich op het bieden van kleinschalig, krachtig onderwijs. Vanuit het motto “Voor ieder kind de juiste koers” werkt zij aan het bereiken van een hoge kwaliteit en toegevoegde waarde op zowel cognitief, sociaal als cultureel gebied, rekening houdend met de individuele en de sociaal-emotionele ontwikkelingsmogelijkheden van het kind.

Kinderen van alle gezindten en achtergronden vormen samen de schoolgemeenschap. Het team van de Comeniuschool spant zich dan ook in om te bevorderen dat de leerlingen vanuit deze persoonlijke achtergrond hieraan een positieve bijdrage leveren.

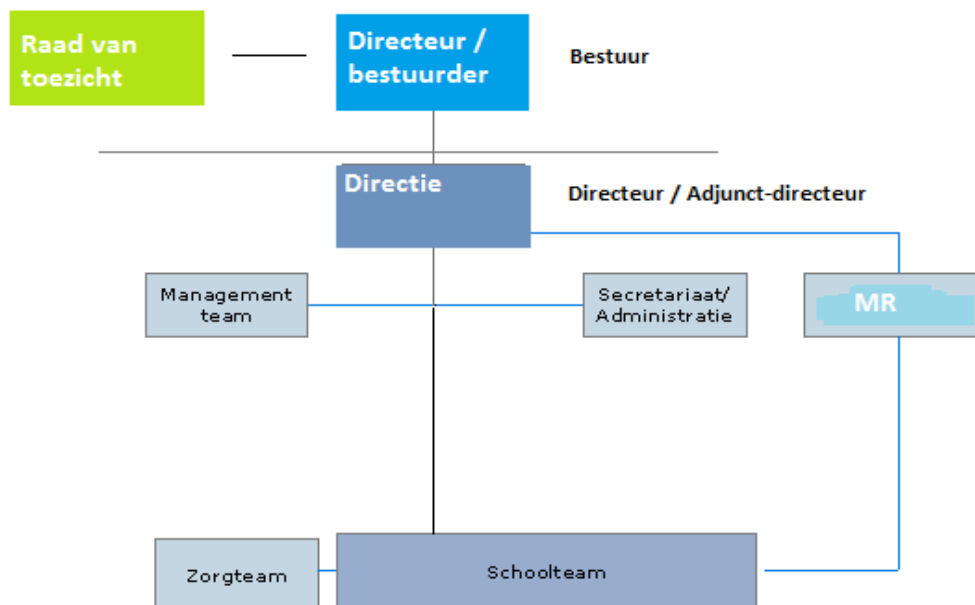
Basisschool Comenius is een lerende organisatie. Een schoolorganisatie die continu werkt aan het ontwikkelen en verbeteren van haar kwaliteit, gebaseerd op de inzichten van Comenius, Dalton en prof. Luc Stevens; Sinds 2012 is de school een gecertificeerde “Kanjerschool”. Sedert januari 2015 werkt de school aan een nieuwe innovatieve koers: “Talentrijk Onderwijs voor Nu en Morgen”, waarbij kinderen leren hun vaardigheden te ontwikkelen en doelen te realiseren en al doende leren “eigenaar te worden van hun eigen leerproces”. Hierbij gebruiken de leerlingen iPads die het mogelijk maken om bij enkele basisvakken te werken aan individuele leerdoelen.

Comenius wil uitblinken in het bieden van een positief en gezond leer- en werkklimaat: een gestructureerde, rustige onderwijsleeromgeving, waarbinnen de kinderen zich in ruime mate in vrijheid kunnen ontwikkelen en uitgedaagd worden om zelfstandig en zelfverantwoordelijk te leren en te bouwen aan waardevolle relaties. Een veilige basis waarin je het gevoel krijgt dat je er mag zijn, ertoe doet en waardevol bent.

3.5 Organisatiestructuur en personele bezetting

3.5.1 Organisatiestructuur

Stichting Algemeen basisonderwijs Comenius

3.5.2 Bestuur en Toezicht

In het kader van de Governance zijn Bestuur en Toezicht van de Stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius ingericht volgens het Raad van Toezicht-model. Het bestuur is opgedragen aan een directeur-bestuurder, die verantwoordelijk is voor het stichtings- en schoolbeleid. Het intern toezicht op het gevoerde beleid is ondergebracht bij een Raad van Toezicht. Directeur-bestuurder en Raad van Toezicht volgen in haar opstelling en handelen binnen de organisatie de code “Goed Bestuur” van de PO-Raad.

3.5.3 Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht bestaat uit drie leden en is ultimo 2018 als volgt samengesteld;

Voorzitter	:	Mevrouw L.R.E.P. Smit
Lid	:	Mevrouw E.M.M. Eijking
Lid	:	De heer R.J. Timmerman

De Raad van Toezicht houdt toezicht op de verwezenlijking van grondslag en doelstelling van de Stichting, alsmede op het functioneren van het College van Bestuur. De Raad van Toezicht adviseert het College van Bestuur gevraagd en ongevraagd en vervult het werkgeverschap van de directeur-bestuurder.

3.5.4 Bestuur

Directeur-bestuurder : De heer Th. J. Gauw, Mes Rdo

Het College van Bestuur is belast met het besturen van de Stichting en de door de Stichting in standgehouden school. De directeur-bestuurder is daarmee het bevoegd gezag van de school.

3.5.5 Directie school

De directie van de school bestaat uit twee leden, de directeur-bestuurder en de adjunct-directeur:

Directeur-bestuurder:	De heer Th. J. Gauw, Mes, Rdo
Adjunct-directeur/ locatieleider:	Mevrouw A.M.H. Spelt-Koster, ME, Rado

3.5.6 Managementteam - Meedenkteam

De directeur en de adjunct-directeur vormen samen met twee tot drie teamleden, het managementteam van de school. Dit “meedenkteam” is een flexibel meedenkorgaan binnen de schoolorganisatie en wisselt in samenstelling naar gelang de benodigde expertise. De sturing en coördinatie van de dagelijkse gang van zaken op de school ligt bij de adjunct-directeur.

3.5.7 Medezeggenschapsraad (MR)

De medezeggenschapsraad van de school heeft een rol in de toetsing van het stichtings- en schoolbeleid. De MR bestaat uit een teamgeleding en een oudergeleding. Beide geledingen tellen met ingang van het schooljaar 2015-2016 drie leden. De teamgeleding wordt uit en door het personeel gekozen. De oudergeleding wordt uit en door de ouders gekozen. De zittingsduur van de commissie is twee jaar. De leden van de MR zijn met ingang van augustus 2015:

Voorzitter:	De heer E. van der Veeke	teamgeleding
Lid:	Mevrouw M. Spelt	teamgeleding
Lid:	Mevrouw H. Baard	teamgeleding
Secretaris:	De heer J. ten Berg	oudergeleding
Lid:	Mevrouw M. Boon	oudergeleding
Lid:	Mevrouw M. Winter	oudergeleding

De MR heeft zowel advies- als instemmingsrecht. Deze rechten staan omschreven in het medezeggenschapsreglement. De medezeggenschapsraad vergaderde in 2017 vijf keer.

Verslag Medezeggenschapsraad (MR) ABS Comenius over kalenderjaar 2018

Voor u ligt het jaarverslag van de medezeggenschapsraad (MR) van Algemene Basisschool Comenius over het kalenderjaar 2018. Op deze wijze legt de MR formeel verantwoording af over haar activiteiten. Het jaarverslag beschrijft de samenstelling en werkwijze van de medezeggenschapsraad en geeft een overzicht van de onderwerpen die in het afgelopen kalenderjaar in de vergaderingen zijn behandeld.

In het kalenderjaar 2018 is de MR van de Algemene Basisschool Comenius een vijftal keer bij elkaar gekomen voor een MR-vergadering in februari, april, juni, september en november.

De MR bestaat uit een oudergeleding van drie personen en een teamgeleding van drie personen. Een van de ouderleden is lid van de OPR (OndersteuningsPlanRaad) van het SWV Passend Onderwijs en vertegenwoordigt daar onze school.

Gedurende het jaar 2018 is er landelijk veel aandacht geweest voor het 'Lerarentekort'. Ook binnen het team van de Comeniussschool is daar veel over gesproken en hebben we gedurende het jaar ook de problemen zelf ondervonden. Door ziekte (kortdurend of langdurend) is er gezocht naar oplossingen om binnen de eigen organisatie de zieke leerkracht(en) te vervangen. Echter is het ons niet altijd gelukt om, in de eerste helft van 2018, bij meerdere zieke collega's voor alle klassen een invalkracht te vinden binnen de organisatie en daarbuiten.

Binnen en met de medezeggenschapsraad is er gekeken naar mogelijke oplossingen indien er zich dit soort situaties voordoen. Met de door de overheid toegezegde werkdrukgeden is er binnen het team gekeken naar de wensen die er zijn om deze gelden in te zetten. Naar voren kwam dat er een extra leerkracht ingezet kon worden op school (boventallig) voor diverse zaken, maar ook ingezet kan worden indien er een leerkracht ziek zou zijn. Zo zou een situatie bij ziekte van leerkrachten, in de tweede helft van het kalenderjaar 2018, makkelijker op te vangen zijn.

Tijdens de gesprekken in het bijzijn van de directie is de MR geïnformeerd over personeel. In 2018 zijn er twee nieuwe teamleden aangetrokken met een tijdelijke aanstelling die bekostigd zijn uit de werkdrukgeden en deels vanuit de vervanging van een langdurig zieke collega. De 'Ondersteuning' is in 2018 belegd bij een, op detacheringbasis-ingehuurd, collega van stichting Blossie die twee dagen per week voor onze school de plek van ondersteuningscoördinator invult.

De Medezeggenschapsraad is naast de reguliere vergaderingen betrokken geweest bij de ouderavond 'Wat zijn de opbrengsten van het zich vernieuwende onderwijs' waarin de school de ouders heeft geïnformeerd. Voorafgaand aan deze ouderavond is de MR samen met de directie in gesprek gegaan met een aantal ouders tijdens een Rond-de-tafel-gesprek om in beeld te krijgen wat ouders graag zouden willen weten over de ontwikkelingen die er in de school plaatsvinden.

De ontwikkelingen die binnen de school plaatsvinden in de weg naar 'Talentrijk Onderwijs voor Nu en Morgen' hebben meer vorm gekregen waarbij een nauwe samenwerking is ontstaan met Gynzy. Bezoeken van andere schoolteams uit Nederland en België, waarbij er veel belangstelling was voor de werkwijze in de weg naar het gepersonaliseerd leren: Het werken in de Werelden van de verwerkingssoftware van Gynzy, met de door op onze school ontwikkelde doelenboekjes, en het groeps-doorbroken aanbieden van instructies. Een aantal teamleden werken samen met de onderwijskundigen van Gynzy aan een complete leerlijn taal om zo ook het aanbod op taalgebied mee te nemen in het gepersonaliseerd werken.

De samenstelling van de MR zal in het schooljaar 2019/2020 veranderen door het aftreden van twee ouderleden en het aftreden van één teamlid. In november 2018 is er door de MR een tijdpad opgesteld voor de verkiezing. Alle communicatie met betrekking tot de verkiezing en de communicatie binnen de MR, maar ook de communicatie van ouders en de MR loopt tegenwoordig volledig via het communicatiemiddel SchOuderCom.

De MR heeft in 2018 ingestemd met:		De MR heeft in 2018 positief advies gegeven over:
Begroting ouderbijdrage 2019 (OMR)	Meerjarenbegroting	Begroting ouderbijdrage 2019 (PMR)
Ouderbijdrage 2018-2019 (OMR)	Ondersteuningsplan 2019	Ouderbijdrage 2018-2019 (PMR)
Meerjarenbegroting	Vakantieplanning	
Schooljaargids	Bestuursformatieplan (PMR)	Bestuursformatieplan (OMR)

Naast het overleg binnen de MR was er elke vergadering een gezamenlijk deel met de directeur/bestuurder. De onderwerpen die hierin besproken werden, waren:

- Personeel
- Stakingen in het PO
- Ontwikkelingen digitalisering: 'Talentrijk Onderwijs voor Nu en Morgen'
- Bezoeken scholen uit België en Rhoden vanuit Gynzy
- Bestuurskantoor (meerdere schoolbesturen die samen één kantoor delen om samenwerking te vergroten)
- Verkiezing Medezeggenschapsraad

3.5.8 Administratie - secretariaat

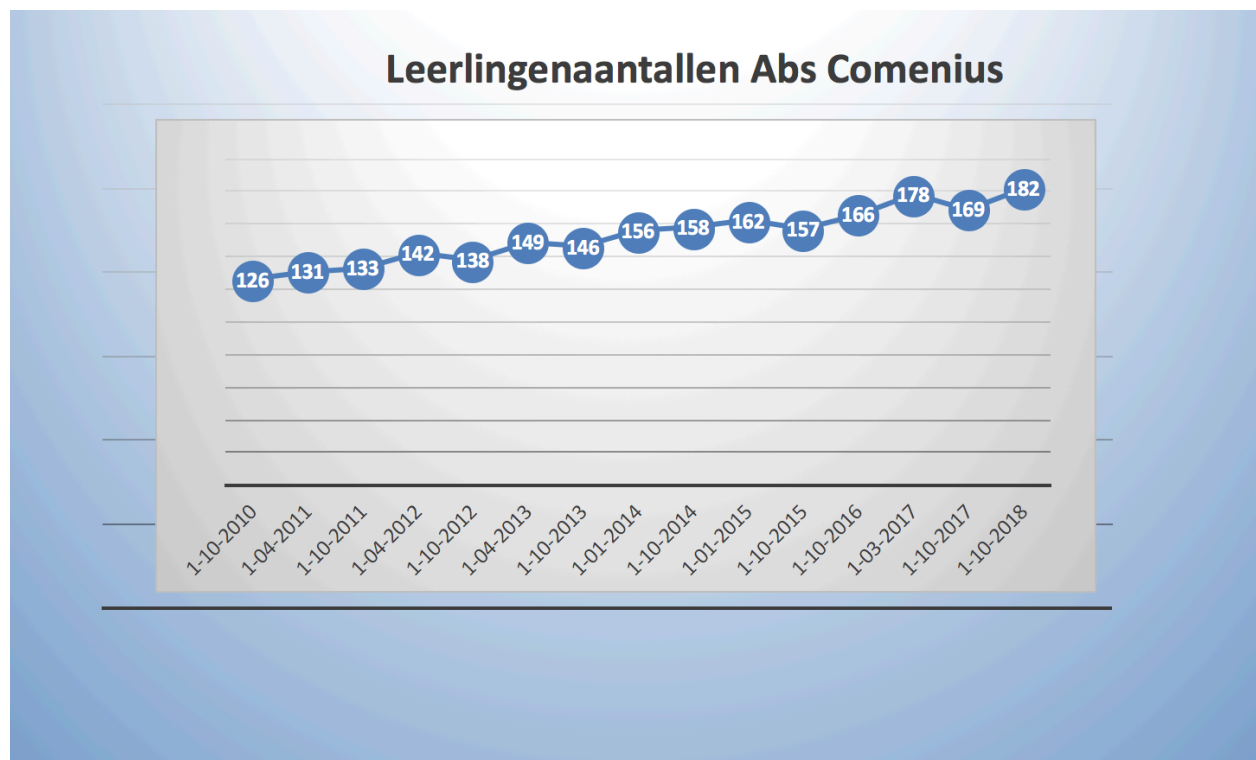
De administratie/ het secretariaat ondersteunt de directie, bestuur, Raad van Toezicht en team op administratief en secretariael gebied. De administratie wordt verzorgd door mevr. A. Gauw.

3.5.9 Ondersteuningsteam

Het reguliere ondersteuningsteam wordt gevormd door de adjunct-directeur, de ondersteunings-coördinator en een orthopedagoog van de OBD Noordwest, namens het SWV Passend Onderwijs Kop van Noord-Holland. Vijf keer per jaar komt het ondersteuningsteam bij elkaar. In het eerste deel van de samenkomsten wordt een analyse gemaakt van de te ondersteunen kinderen en de voortgang van de ontwikkeling besproken. In het tweede deel van de bijeenkomst is er gemeenschappelijk overleg van het ondersteuningsteam en de ouders van de te bespreken kinderen. Op grond van deze gesprekken worden afspraken gemaakt over het vervolg en de voortgang van de begeleiding.

3.5.10 Bekostigingsgrondslag

Het aantal leerlingen op 1 oktober vormt de grondslag voor de bekostiging. Op basis van een groeitelling kan aanvullende bekostiging worden toegekend als het aantal leerlingen van een school (eenpitters) of bestuur (meerpitters) volgens daartoe vastgestelde normen is toegenomen. De data van de groeitellingen zijn ook opgenomen in onderstaande grafiek. Er heeft in 2018 geen groeitelling plaatsgevonden. In onderstaand overzicht wordt het aantal leerlingen op de teldata in de periode 2010 t/m 2017 in beeld gebracht.

3.5.11 Klachtenregeling

De stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius heeft een interne en een externe klachtenregeling. De interne klachtenregeling is gericht op het voorkomen en reguleren van klachten binnen de organisatie, door de wijze van werken en communiceren in overeenstemming te brengen met de vraag vanuit de ouders.

Voor klachten die intern niet opgelost kunnen worden is de stichting aangesloten bij de externe klachtenregeling van Den Helder e.o. De klachtenregeling richt zich op het behandelen van klachten van algemene aard en machtsmisbruik. In het verslagjaar zijn geen klachten ingediend en/ of in behandeling.

4 Samenwerkingsverbanden

4.1 SWV Passend onderwijs Kop van Noord-Holland

De directeur-bestuurder van de stichting Comenius is uit hoofde van zijn functie lid van het bestuur van het SamenwerkingsVerband “Passend Onderwijs”. Alle besturen voor primair onderwijs in de Kop van Noord-Holland werken hierin samen om een passend aanbod aan onderwijsvoorzieningen te realiseren. In het kader van de Governance is er een scheiding van verantwoordelijkheden in het bestuur. Een drietal leden vormen het Dagelijks Bestuur, dat het beleid voorbereid en uitvoert. Het overige deel van de leden zijn de toezichthouders en vormen het dagelijks bestuur. Het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs heeft op deze wijze gekozen voor het “one-tier” model en voorziet aldus in de scheiding van bestuur en toezicht. Het bestuur wordt bijgestaan door een coördinator. Vanaf medio 2016 heeft het samenwerkingsverband een onafhankelijk voorzitter ad-interim.

4.2 Groot Bestuurlijk Overleg Sociaal Domein Kop van Noord-Holland (GBO)

In Noord-Holland Noord zijn gemeenten gezamenlijk verantwoordelijk voor het sociaal domein. Hieronder vallen onderwijs, zorg- en welzijnsinstellingen. Twee keer per jaar wordt een gemeenschappelijk Groot Bestuurlijk Overleg belegd. Ook de directeur-bestuurder van St. Algemeen Basisonderwijs Comenius neemt als participant deel aan dit GBO. Tijdens de bijeenkomsten worden de participanten geïnformeerd over de ontwikkelingen en acties op het brede gebied van het Sociaal Domein en in relatie tot Onderwijs en Opvoeding.

4.3 Huisvestingsoverleg en OOGO

De schoolbesturen en de gemeente zijn samen verantwoordelijk voor de huisvesting van de scholen in die gemeente. Een aantal keer per jaar komen gemeente Den Helder en schoolbesturen bij elkaar om te spreken over de huisvesting. Aan de orde komen: bekostiging van nieuwbouw, verbouw en groot onderhoud en de verdeling van de beschikbare financiën over de schoolbesturen en scholen. In 2015 is de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud van de gebouwen voor een groot deel overgeheveld naar de schoolbesturen.

Ook de clustering van scholen in vormen van “brede school”, kindcentra en samenwerking met de voorschoolse opvang zijn in het overleg aan de orde geweest. Formele afspraken met betrekking tot de huisvesting worden genomen in een formeel deel van het huisvestingsoverleg, waarin afspraken tussen gemeente en schoolbesturen worden vastgelegd in het zogenoemde “Op Overeenstemming Gerichte Overleg” (OOGO).

4.4 Samenwerking met andere instellingen

Evenals in 2014 en 15 heeft het bestuur van de algemene basisschool ook in 2016 de gesprekken met een van de andere besturen voor primair onderwijs in de regio voortgezet. Vanaf medio 2016 is het gesprek ook uitgebreid tot andere partijen. Voornaamste belang van deze gesprekken is om te verkennen in hoeverre er mogelijkheden zijn, om met respect voor elkaars autonomie, op onderdelen samen te werken. De gesprekken hierover zijn positief en worden in 2016 voortgezet.

5 Kwaliteit, communicatie en opbrengsten

5.1 Communicatie

De stichting Algemeen basisonderwijs Comenius beoogt een open en transparante organisatie te zijn. Er wordt gestreefd naar open, constructieve en professionele communicatie in de relaties tussen Raad van Toezicht, Directeur-Bestuurder, directie, team, medezeggenschapsraad, ouders en kinderen. Daartoe benut de organisatie zoveel mogelijk de nieuwe media als internet en email.

De school werkt aan de kwaliteit volgens het model van de WMK-PO (Werken Met Kwaliteit in het Primair Onderwijs) en communiceert dit op een open wijze met de omgeving. De opbrengsten van de school worden gepubliceerd en tijdens “rond-de-tafelgesprekken” met personeel en ouders besproken.

Ook de financiële output wordt met betrokkenen besproken en gepubliceerd. Juist ook op onderwijskundig gebied betreft de organisatie de directbetrokkenen bij de ontwikkeling van de kinderen en bespreken de leerkrachten, de ondersteuningscoördinator(en) en de directie met de ouders en ook kinderen op welke wijze betere opbrengsten kunnen worden behaald.

Wij letten bij het begrip opbrengsten niet alleen op de cognitieve ontwikkeling, maar zorgen ervoor dat er aandacht geschonken wordt aan de totaalontwikkeling van de kinderen.

5.2 Onderwijs en opbrengsten

De stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius voert een opbrengstgericht beleid.

Om dit te bereiken wordt de ontwikkeling en de opbrengsten van de leerlingen nauwlettend gevolgd en gemonitord. Er wordt op toegezien dat alle mogelijkheden worden benut om alle aan de school toevertrouwde kinderen een optimale begeleiding te bieden. De ontwikkeling van de kinderen wordt systematisch gevolgd. De opbrengsten worden op kind-, groeps- en schoolniveau regelmatig geanalyseerd. Bekeken wordt of de begeleiding van de kinderen nog de juiste is. Alleen dan is het mogelijk om het motto: “voor ieder kind de juiste koers” waar te maken. Indien blijkt dat een kind beter tot zijn recht kan komen op een andere school of een speciale school, dan zal de school in overleg met de ouders, verwijzen. Zodoende doen we recht aan het kind en de ouders, die het vaak al moeilijk genoeg hebben. En zodoende kunnen we het verwijzingspercentage zo klein mogelijk houden. Dit vraagt een sterk individu gerichte aanpak binnen de school.

5.3 Persoonlijk leren en ontwikkelen

In het verslagjaar hebben bestuur, directie en team veel energie gestoken in de verdieping in nieuwe vormen van leren en organiseren. Het is duidelijk dat in de komende decennia andere vormen nodig zijn. De ontwikkelingen op het gebied van gepersonaliseerd leren zijn in een stroomversnelling geraakt, mede door de nieuwe media.

Wat hebben kinderen in de toekomst nodig? Vanuit de overheid is een maatschappelijke discussie op gang gekomen onder het motto: Wat hebben kinderen in de 21^e eeuw aan vaardigheden nodig? Comenius heeft de conclusie getrokken dat het een uitdaging is om nu al de weg van de digitale onderwijswereld in te slaan en de nieuwe ontwikkelingen niet af te wachten, maar er deel van te zijn. Om deze reden heeft de school gezocht naar verbindingen met externe relaties, instellingen en bedrijven die meerwaarde aan de school en het onderwijs geven. Zo heeft het team zich in laten scholen op het gebied van coaching van leerlingen, beheren en aansturen van digitale leer- en hulpmiddelen en invoering van digitale systemen in de leeromgeving.

5.4 Talentrijk Onderwijs voor Nu & Morgen

Bestuur, directie en team van de Comeniuschool zetten in op een uitblinkende begeleiding van de kinderen op het gebied van het aanleren van de basisvaardigheden. Modern, gedegen en gepersonaliseerd. Door gebruik te maken van de digitale ontwikkelingen ontstaan er mogelijkheden voor de leerkrachten om de kinderen op het gebied van creatieve en culturele ontwikkeling meer in hun kracht te zetten.

Hiermede zetten wij in op het ontwikkelen van de Talenten van het kind. Ook de talenten die vaak onbenut blijven worden hierin meegenomen.

algemene basisschool
comenius

Talentrijk onderwijs voor nu en morgen

Gedegen en modern. Veilig en duidelijk. Gepersonaliseerd en digitaal.
Zelfstandig en samen. Muzikaal en creatief.

Volgens uitgangspunten van Comenius, Dalton en Kanjertraining.

Nieuwsgierig naar onze school? Kijk, bel of mail: www.abscomenius.nl / 0223-613864 / info@abscomenius.nl

Via de weg van de ontwikkeling van de rechterhersen helft, “de natuur- en cultuurkamer van het brein” stimuleren wij de creatieve ontwikkeling van de kinderen. En juist hier zitten de latente mogelijkheden om kinderen voor de toekomst te laten uitblinken in kennis en in vaardigheden.

De Breinontwikkeling, met name de ontwikkeling van de rechterhersen helft (creativiteit, muzikaliteit, relatie, gevoel en (ruimtelijk) inzicht neemt dan ook een prominente plaats in, in de innovatieve doelen die de school zich de komende jaren stelt.

7 Onderwijs aan de Algemene Basisschool Comenius

..... Comenius, Dalton, Stevens en Kanjertraining, Gepersonaliseerd en Digitaal

algemene basisschool
comenius

voor ieder kind de juiste koers!

Al vele jaren werkt de Comeniuschool op basis van de kernwaarden van Comenius, Dalton en Stevens. Al in 1925 startte de school als Daltonschool. Door wijzigingen in de maatschappelijke opvattingen, veranderde de onderwijskundige focus van de school om vanaf de jaren 2000 weer versterkt terug te keren tot het oorspronkelijke Comenius – Dalton karakter.

In 2013 en 2014 heeft het team van de Comeniuschool zich verder verdiept in de uitgangspunten en werkwijzen van het Daltononderwijs. Vele uitgangspunten en kenmerken van het Daltononderwijs zijn terug te vinden in de school. Toch is de Comeniuschool geen Daltonschool, mede doordat ook enkele belangrijke principes van Comenius en Stevens het onderwijskundig karakter van de school versterken.

De volgende kenmerken zijn duidelijk terug te vinden:

- ✓ Vormen van zelfstandig werken, leren en reflecteren
- ✓ Het pedagogische handelen gaat uit van het vermogen van de mens tot leren
- ✓ De ruimte is ingericht voor zelfstandig werken en samenwerken
- ✓ Kinderen weten om te gaan met keuzevrijheid gedurende (een deel van) de dag
- ✓ Kinderen zijn gewend aan vrijheid van handelen binnen grenzen
- ✓ Kinderen voelen zich verbonden en deel van de schoolgemeenschap
- ✓ Kinderen nemen verantwoordelijkheid voor het eigen werk en dat van anderen
- ✓ Leerlingen houden leerresultaten zelf bij
- ✓ Er wordt gewerkt met een takenbord en/of takenblad en met dagkleuren.

Talentrijk Onderwijs voor Nu en Morgen: Op weg naar gepersonaliseerd & digitaal leren

In 2015 heeft het team voorbereidingen getroffen om nieuwe stappen te maken op het gebied van 21^e -eeuwse vaardigheden, onderwijs voor de nieuwe tijd en digitaal en gepersonaliseerd leren. Deze initiatieven hebben tot interessante inzichten en keuzemogelijkheden voor de toekomst geleid.

Meer zien en verder kijken in de verte en naar de toekomst.....

7.1 Comenius (Jan Amos Kaminsky)

Jan Amos Kaminsky (Comenius) werd op 28 maart 1592 in Nivnice (Moravië) geboren, een streek die nu deel uitmaakt van de republiek Tsjechië. Hij was pedagoog, filosoof, hervormer, pansofist en theoloog en publiceerde meer dan 150 boeken. Hij noemde de school een samenleving in het klein, een leerschool voor het leven. Het begrip "een leven lang leren" is een van de uitspraken van Comenius.

Grondlegger moderne pedagogie

Comenius wordt algemeen beschouwd als de grondlegger van de moderne pedagogie. Hij was tijdgenoot van Galilei, Descartes, Rembrandt en Milton en leverde een grote bijdrage tot de verlichting en de verspreiding van nieuwe ideeën in Europa. Op tal van gebieden speelde Comenius een voortrekkersrol. Zo gebruikte hij als eerste afbeeldingen in leerboeken en pleitte hij voor volwaardig onderwijs van en voor iedereen, voor zowel jongens als meisjes en van alle standen en gezindten.

Een leven lang leren

Comenius' visie op opvoeding en onderwijs kan het best als "holistisch" omschreven worden. Hij was ervan overtuigd dat opvoeding een continu proces is dat zich over het hele leven uitstrekt. "Continue vorming, permanente educatie, "life long learning", begrippen die nu actueel zijn, werden al uitgebreid door Comenius beschreven.

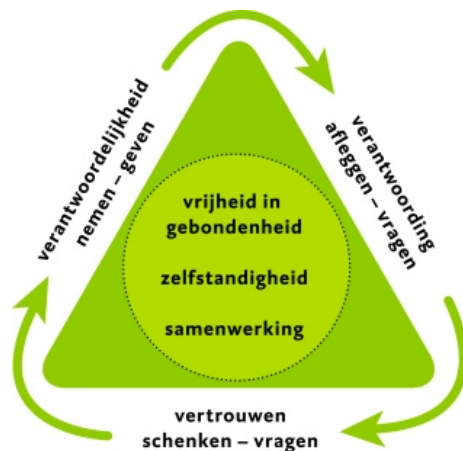

Leren = persoonlijke ontwikkeling

In zijn werken probeerde hij pedagogie, moreel besef en filosofie te integreren. Hij geloofde dat leren niet los gezien kan worden van de morele en sociaal-emotionele ontwikkeling van het individu. Voor Comenius waren alle mensen gelijk, dus had ieder ongeacht zijn ras of stand ook recht op opvoeding en onderwijs. Comenius pleitte verder nog voor meer aanschouwelijk onderwijs, meer aandacht voor het taalonderwijs en het opvoeden tot zelfstandigheid.

7.2 DALTON (Helen Parkhurst)

Het Daltononderwijs bestaat uit drie pedagogische ankerpunten:

- **Vrijheid in gebondenheid**
- **Zelfstandigheid**
- **Samenwerking**

De ideale vrijheid is geen vrijblijvendheid en nog minder is het ongedisciplineerdheid. Het kind dat maar doet waar het zin in heeft, is niet vrij. Integendeel, het wordt een slaaf van slechte gewoontes, egoïstisch en ongeschikt voor een leven met anderen".
Citaat uit 1922 van:
Pedagoge Helen Parkhurst,
grondlegster van het Daltononderwijs.

Vrijheid in gebondenheid

✓ Grenzen stellen

Op de Comeniuschool biedt de leerkracht iedere leerling structuur, om vrijheid binnen grenzen te kunnen leren hanteren. Dit is onder andere terug te zien in de dag- en weektaak en het GIP-instructie-model. De GIP-afspraken en de GIP-ladder (werkwijze) bakenen de grenzen af waarbinnen de leerlingen zich vrij kunnen bewegen.

✓ Verantwoordelijkheid leren

Vrijheid betekent op de Comeniuschool kunnen omgaan met verantwoordelijkheid. Uitgangspunt is het vertrouwen (kanjertraining) in de eigen kracht van ieder kind. Leerkracht en leerling maken samen afspraken over de leerstof (differentiatie). De leerling schat zelf in wat het nodig heeft om een taak te kunnen doen en in hoeveel tijd (plannen). Achteraf legt het verantwoording af aan de leerkracht (o.a. evaluatiereflectie, werken met portfolio's/plakboeken en kijkmiddagen)

✓ Stap voor stap

Het leren omgaan met vrijheid gaat stap voor stap. Bij de kleuters gaat het om kleine, overzichtelijke keuzetaken die ze zelfstandig uitvoeren in de weektaak met verplichte en keuzewerkjes. Naarmate kinderen zich verder ontwikkelen, worden taken omvangrijker en complexer. Net als op alle scholen wordt de inhoud van de leerstof grotendeels bepaald door de richtlijnen van de overheid, samenleving, schoolplan en dergelijke.

Zelfstandigheid

✓ Zelfstandige mensen

Een school is een levend geheel. Een samenleving in het klein. Elke dag is nieuw en biedt uitdaging om te ontwikkelen. Hier vallen de ideeën van Comenius en Dalton samen. De gedachte achter de Dalton kenmerken zijn erop gericht dat kinderen gevormd worden tot volwassenen die kunnen denken en handelen. Daarvoor is nodig dat kinderen leren hoe je informatie vergaart, hoe je zaken op waarde kunt schatten en hoe je keuzes maakt. Daarin zal ieder mens verschillen en daar houdt het onderwijs op de Comeniuschool, in de geest van de Daltonvisie, rekening mee.

✓ Zelfstandig werken

Ieder kind heeft recht op optimale kansen om zichzelf te ontwikkelen. "Voor ieder kind de juiste koers", zegt het motto van de Comeniuschool. Daarom wordt op de Comeniuschool veel zelfstandig gewerkt. De leerkracht onderzoekt steeds wat ieder nodig heeft om iets specifiek te kunnen leren, naast de basis. Zijn rol in het zelfstandig werken is het begeleiden en coachen (o.a. individuele gesprekken) van iedere leerling.

Samenwerking

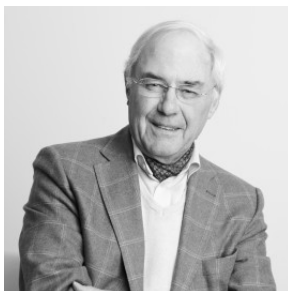
✓ Respect voor jezelf, de ander, elkaar

Om later als volwassene te kunnen deelnemen aan de samenleving moet je leren samenwerken. Ook met mensen die je niet zelf kiest (o.a. leerlingenraad). Daarom wordt op de Comeniusschool veel aandacht besteed aan het spelen en werken in groepjes, het werken met maatjes.

Meestal gaat het om leerlingen uit dezelfde groep, die samen een opdracht uitvoeren. Maar ook gebeurt het dat leerlingen van verschillende leeftijden en leerjaren met elkaar samenwerken. Zo is bijvoorbeeld terug te zien dat kinderen van groep 2 samenwerken met kinderen van groep 3, kinderen uit groep 8 kinderen uit lagere groepen helpen bij het Ralfi-lezen met groepen 4 t/m 8 en bij Nieuwsbegrip kinderen op niveau van de tekst en niet op leeftijdsniveau te laten samenwerken. Al doende leren ze te luisteren naar elkaar en respect te hebben voor elkaar. Ieder mens is immers verantwoordelijk voor zichzelf, de relatie met de ander en zijn omgeving.

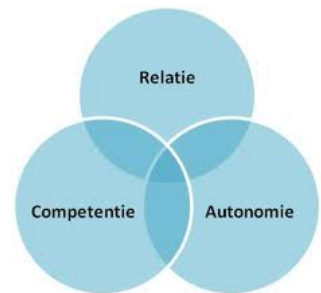

7.3 Luc Stevens (adaptief onderwijs)

Professor en orthopedagoog Luc Stevens (1941) staat bekend om zijn onderzoek en opvattingen omtrent het adaptief onderwijs. Adaptief onderwijs is passend onderwijs: voor ieder kind de mogelijkheid creëren om op eigen manier en tempo kennis op te doen. Dit past geheel in de onderwijsvisie van de Comeniusschool, met haar motto:

“Voor ieder kind de juiste koers”.

De Comeniusschool doet al het mogelijke om het onderwijs zodanig in te richten dat er op adequate wijze wordt omgegaan met de verschillen. De wijze waarop er met de kinderen omgegaan wordt is van uitzonderlijk belang voor een succesvolle basisschoolperiode. Dit succes wordt behaald als de school erin slaagt “alles uit het kind te halen wat er in zit” en zodanig dat ieder kind met plezier naar school gaat. De volgende punten zijn vormen de basis van de adaptieve onderwijsvisie:

✓ Autonomie

Kinderen willen dingen zelf doen, zonder hulp of ondersteuning van volwassenen. Ze hebben een drang naar zelfstandigheid in zich. Ervaren dat je mag kiezen, beslissingen mag nemen, motiveert.

Het onderwijs aan de Comeniusschool biedt deze mogelijkheden tot kiezen en zelfstandigheid. Het uitgangspunt daarbij is dat kinderen zelfstandig moeten worden en verantwoordelijkheid leren dragen. Kinderen moeten zichzelf kunnen ontwikkelen. In dit proces kunnen zij rekenen op de steun van de leerkracht.

✓ Relatie

Kinderen die opgroeien in een veilige, liefdevolle omgeving en die zich door anderen aanvaard en gerespecteerd voelen, kunnen zich met alle overgave richten op hun ontwikkeling. De Comeniusschool biedt hun zo'n veilig klimaat.

✓ Competentie

Kinderen die vertrouwen hebben in hun eigen mogelijkheden, voelen zich prettig en krijgen zelfvertrouwen. De Comeniusschool doet er alles aan om dergelijke succeservaringen bij kinderen te creëren. Dat zijn prettige ervaringen voor een kind: te weten dat je iets kunt.

7.4 Kanjertraining

Sinds schooljaar 2011/2012 gebruikt de Comeniuschool de methode Kanjertraining²

De Kanjermethode is een krachtige lessenserie die zich richt op de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Door in alle klassen op een zelfde manier te werken met de Kanjertraining leren de kinderen kritisch te kijken naar hun eigen gedrag en het gedrag van anderen. Ook leren de kinderen dat zij hun gedrag kunnen veranderen wanneer dit nodig mocht zijn. Ze leren om te gaan met hun gevoelens, voor zichzelf op te komen, te luisteren naar anderen en conflicten op een goede manier op te lossen. Het belangrijkste doel van deze training is dat een kind positief over zichzelf en de ander leert denken.

Basisafspraken

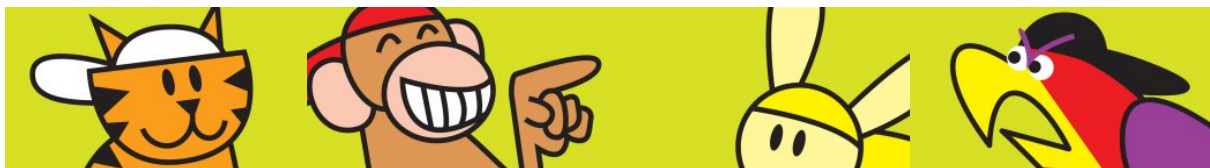
De basisafspraken die continu centraal staan, zijn:

- ✓ We vertrouwen elkaar!
- ✓ We helpen elkaar!
- ✓ Niemand speelt de baas!
- ✓ Niemand doet zielig
- ✓ We lachen elkaar niet uit!

Vier T ypetjes

De Kanjermethode werkt aan de hand van vier typetjes:

De tijger (de kanjer)

De aap (uitslover)

Het konijn (de stille of bange)

De pestvogel

Deze typetjes worden in de klas gevisualiseerd door gekleurde petjes:

P etten

- Je kunt je vervelend, pesterig en bazig gedragen. Dat benoemen we door te zeggen dat je een zwarte pet op hebt.
- Je kunt je ook heel "grappig" gedragen en zorgen dat je constant de lachers op je hand hebt. Dat benoemen we door te zeggen dat je een rode pet op hebt.
- Kinderen kunnen zich ook heel verlegen, teruggetrokken, niet assertief, soms wat "zielig" gedragen. Dan zeggen we dat je een gele pet op hebt.
- Ook kun je je assertief, stevig gedragen. Dan heb je een witte pet op.

Met de hier omschreven "petten" willen de school geen kader geven voor al het gedrag van kinderen. Je bent geen "petje", je doet op dit moment zo. "Zou je alsjeblieft je witte pet willen opdoen?" Door deze vraag geef je kinderen de mogelijkheid voor ander gedrag te kiezen. In de kanjertraining helpen we kinderen andere gedragsvarianten te ontdekken, uit te proberen, er mee te spelen.

² Voor meer informatie kijk op: www.kanjertraining.nl

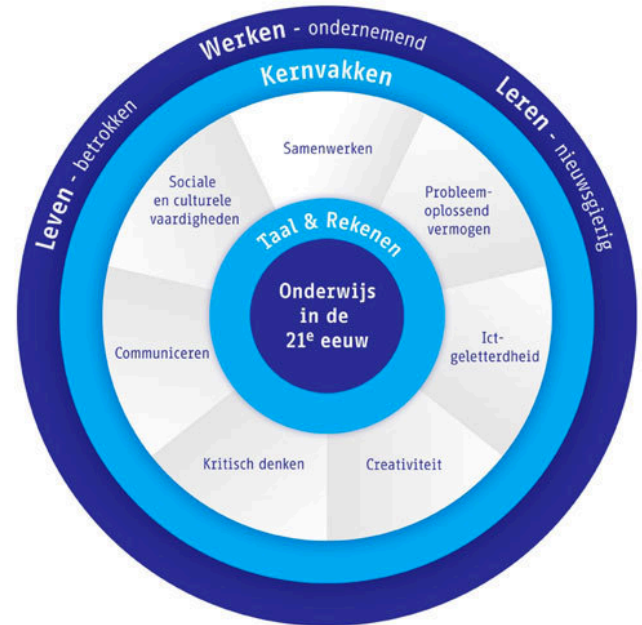
7.5 Nieuwe Visie en 21^e -eeuwse vaardigheden

De school wil de leerlingen een samenhangend geheel van vaardigheden meegeven waardoor ze optimaal kunnen functioneren in de 21^e eeuw. Zij onderschrijft in de eerste plaats het belang van een kennissamenleving en gaat ervan uit, dat kennis altijd en overal voorhanden is. Daarnaast is er het besef dat het in de kennissamenleving ook gaat om kenniscreatie en constructie: om innovatie. In de derde plaats is het een feit dat de ontwikkeling van digitale middelen en media globale grenzen vervagen en het delen van kennis en het met elkaar (daarover) communiceren een steeds centralere speelt in onze (toekomstige) samenleving.

Op onze school willen we daarom gericht aandacht besteden aan de 21^e -eeuwse vaardigheden:

- Samenwerking en communicatie
- Kennisconstructie
- ICT-gebruik
- Probleemoplossend denken en creativiteit
- Planmatig werken

De gerichtheid van onze school op de 21^e -eeuwse vaardigheden heeft gevolgen voor de deskundigheid van de leraren, voor ons aanbod, voor onze middelen (digitale leermiddelen) en onze organisatie (inclusief didactiek en klassenmanagement). Het laatste aspect vraagt ook om een doordinking van de rol van de leraar, de rol van de leerling en de rol van de ouders/verzorgers.

Talentrijk Onderwijs voor Nu en Morgen

In 2016 heeft Comenius een duidelijke koers bepaald op weg naar gepersonaliseerd en gedigitaliseerd onderwijs. Met ingang van juni 2016 is er voor ieder kind een iPad beschikbaar en wordt er voor de basisvakken gewerkt met digitale leermiddelen, zoals Gynzy, Taalzee, Rekentuin en Muiswerk. Het motto dat alle ontwikkelingen samenvat is: "Talentrijk Onderwijs voor Nu en Morgen" Speerpunten van het concept hierbij zijn:

1. Gepersonaliseerd leren sluit aan op de visie Comenius: "Voor ieder kind de juiste koers",
2. Andere manier van groeperen tijdens de basisvakken rekenen en taal: Leer-Ateliers, waardoor er effectieve instructiemomenten plaats kunnen vinden,
3. Stilteplein(en) te gebruiken als: "Zelfwerkzaamheidspleinen",
4. Gebruik maken van de moderne ICT-technieken (o.a. Ipads) om gepersonaliseerd leren mogelijk te maken,
5. Regelmatige ontwikkelingsgesprekken (4 tot 5 keer per jaar) van leerkrachten/ouders en kinderen. Deze uitgangspunten en de manier van werken is uitstekend geschikt om Passend Onderwijs en het werken en leren "op eigen leerniveau" mogelijk te maken.
6. Het betekent voor de leerkracht, naast zijn rol van kennisoverdrager en begeleider, een focus op het coachen en ondersteunen van de leerlingen. Hiermee wordt de intensieve belasting voor de leerkracht, die nu ligt op de instructie op drie niveaus per jaargroep & de individuele aandacht op ondersteuning, teruggebracht. Op het kind-aangepaste-instructie en administratieve verwerking worden voor een aanzienlijk deel overgenomen door gebruikmaking van de digitale mogelijkheden. Daardoor neemt de echte aandacht voor ieder kind en zijn of haar ontwikkeling toe.
7. Voor de leerkracht brengt het nieuwe werken voordelen met zich mee: a) Het samen delen in het team wordt bevorderd, hij of zij staat er minder alleen voor b) de leerkracht kan participeren in leergemeenschappen die over de grenzen van de eigen school heengaan c) leerkrachten kunnen zich specialiseren, d) de organisatie wordt sterker door de professionalisering

8 Doelgericht

8.1 Waarom

De stichting Algemeen basisonderwijs Comenius heeft op schoolniveau doelen geformuleerd. De school spreekt hiermee de ambitie uit om de gestelde doelen binnen de daarvoor gestelde tijd te realiseren. Hiermee beoogt de school een hoge kwaliteit te behalen en te waarborgen. Er wordt naar gestreefd om de doelen zo optimaal mogelijk te bereiken, binnen de daarvoor afgesproken tijd.

Het gaat daarbij om:

- De wijze waarop we met de kinderen omgaan (het pedagogische domein),
- De doelen die wij nastreven m.b.t. de leeropbrengsten en de kwaliteit van de onderwijsleermiddelen, de kwaliteit van de lessen (didactische domein),
- De in- en nascholing van de teamleden, de samenwerking in het team en de aansturing door de directie (personele domein),
- De kwaliteit van de huisvesting (huisvestingsdomein) en
- De communicatie in de school, met de stakeholders (vnl. de ouders) en de overige contacten (communicatieve domein).
- De bedrijfsvoering

Al deze domeinen behoeven de aandacht. Veel kun je als organisatie zelf aansturen en evalueren, door middel van zelfonderzoek, enquêtes en gesprekken met betrokkenen en af en toe is het ook een goede zaak dat onafhankelijken eens “van buiten naar binnen kijken”, in de vorm van een audit (onderzoek dat een spiegel voorhoudt). Dit alles doen we om te weten te komen of we nog de goede dingen doen en of we ze ook goed doen en natuurlijk omdat we graag willen weten of we beter kunnen worden.

Naast deze “spiegel-van-buiten”, verantwoordt het bestuur zich naar de interne toezichthouder, ook wel “Raad van Toezicht” genoemd. En bij de besluitvorming worden ouders en team betrokken, doordat besluiten ter bespreking, instemming en/of advies worden voorgelegd aan de medezeggenschapsraad.

Verder verantwoordt de school zich naar externe toezichthouders en samenwerkingsverbanden. Hiertoe behoren o.a.:

- De inspectie van het onderwijs. Jaarlijks vindt er een schriftelijke beoordeling plaats door de inspectie op basis van de schriftelijke documenten die de school aanlevert. Eén keer per 4 jaar bezoekt de inspecteur de school. Het laatste inspectiebezoek was in maart 2014. Evenals de jaren daarvoor, sprak de inspectie haar vertrouwen uit in de school en verleende de school het basisarrangement.
- Het ministerie van Onderwijs
- De accountant
- De gemeente Den Helder, voornamelijk met betrekking tot:
 - o de verantwoording van financiën van het buitenonderhoud,
 - o de brandveiligheid en de sociale omstandigheden
- De arbeidsinspectie
- Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Kop van Noord-Holland

8.2 Meerjarenbeleidsplan

Het meerjarenbeleid is beschreven in het “Schoolplan 2015-2019” en kent een cyclus van vier jaren. Het beleid beschrijft in de eerste plaats onze kwaliteit, onze missie, onze visie en de daaraan gekoppelde doelen. Wij spreken in dit geval van ambities (fase “to plan”). Op basis van de huidige situatie hebben we diverse instrumenten ingezet om grip te krijgen op onze sterke en zwakke punten en daarmee op onze verbeterdoelen (fase “to check”).

Het schoolplan functioneert daardoor als een verantwoordingsdocument (wat willen we, wanneer verbeteren. Op basis van ons vierjarige plan van aanpak stellen we jaarlijks een uitgewerkt jaarplan op. In een jaarverslag blikken we steeds terug of de gestelde verbeterdoelen gerealiseerd zijn. Op deze wijze geven we voorrang aan een cyclus van plannen, uitvoeren en evalueren.

Op basis van studie en visie hebben bestuur, directie en team van de school besloten om in de schoolplanperiode te werken aan nieuwe ontwikkelingen die antwoord gaan geven op de maatschappelijke ontwikkelingen. Comenius werkt dit uit in het volgende motto:

De Vlag In TOP

D e	D uurzaam
V l a g	V erbinden
I n	I nnoveren
T	T oekomstgericht T alentrijk T echniek T eamontwikkeling
O	O nderwijs in O ntwikkeling O nderwijskwaliteit
P	P ersoonlijk Leren P ersonaliseren P rofessionaliseren P ersoneel met P assie

Op deze wijze sluit het Schoolplan nauw aan bij het door de PO Raad opgestelde meerjarig ontwikkelplan, waarin de eerder in hoofdstuk 3.4.1 genoemde vier ambities worden genoemd:

1. Talenten ontwikkelen;
2. Onderwijskwaliteit versterken;
3. Professionaliseren teams;
4. Verbindingen leggen.

8.3 Onderwijskundig jaarplan en jaarverslag 2017-2018

Op basis van de onderwerpen en doelen van het meerjarenbeleid wordt ieder schooljaar een nieuw jaarplan met jaardoelen geformuleerd. Hierbij wordt rekening gehouden met de in eerdere jaren gerealiseerde en (nog) niet gerealiseerde doelen. Gedurende de jaren kunnen, indien nodig, dus ieder moment bijstellingen plaatsvinden.

Onderstaand wordt op schematische wijze een overzicht gegeven van het jaarplan voor het schooljaar 2017-2018 en het (school)jaarverslag over het schooljaar 2017-2018. Als peildatum voor de evaluatie is september 2018 genomen. In het overzicht zijn opgenomen: de gestelde doelen, de verbeterpunten, de uit te voeren onderzoeken (vragenlijsten en quickscans) en de overige activiteiten.

Om misverstanden te voorkomen benadrukken we hierbij dat dit jaarverslag dus loopt per schooljaar en dat de evaluatie zoals hieronder slechts de eerste maanden van het boekjaar 2018 beslaat. Daardoor kan het voorkomen dat resultaten, die in september 2018 (peildatum) nog niet zijn afgerond, in december 2018 wel afgerond zijn.

JAARPLAN		JAAR VERSLAG	Peildatum september 2018
Inleiding	In ons jaarplan geven we aan [1] welke Quick Scans we hebben gescoord [2] welke Schooldiagnose(s) we hebben gescoord [3] welke Vragenlijst(en) we hebben ingezet [4] welke voornemens we hebben i.r.t. het schoolplan [5] welke actuele ontwikkelingen van belang zijn We geven per onderdeel de verbeterpunten en onze keuzes. Daarna werken we de belangrijkste aandachtspunten nader uit.	Inleiding	In ons jaarverslag blikken we terug op de ondernomen activiteiten. De uitgevoerde activiteiten zijn te relateren aan [1] de gekozen verbeterpunten n.a.v. de Quick Scans [2] de gekozen verbeterpunten n.a.v. de Schooldiagnose(s) [3] de gekozen verbeterpunten n.a.v. de Vragenlijsten [4] de verbeterthema's uit ons schoolplan [5] de verbeterpunten uit de categorie 'divers'

[1] Beoordeelde beleidsterreinen (Quick Scan mei 2018) score: --= 1 -> +=4)				
	Beleidssterrein	Score	Waardering	Aandachtveld
1	Actieve en zelfstandige rol van de leerlingen PKO	3.29	Ruim voldoende	
2	Afstemming PKO	3.64	uitstekend	
3	Automatiseren Rekenen en Wiskunde (themaonderzoek)	3.56	uitstekend	
4	Didactisch handelen PKO	3.46	goed	Instructie- activeren van de leerling
5	Rekenen en Wiskunde (thema onderzoek)	3.62	uitstekend	Beeld van de resultaten komt niet overeen met de werkelijkheid.
6	Activerende directe instructie	3.38	Ruim voldoende	Aandacht voor kennis over een goede instructie
7	Sociaal Emotioneel			
8	Opbrengsten			
9	21st Century Skills	3.26	Ruim voldoende	Afgenomen om beginsituatie vast te stellen.

[2] Ingezette Vragenlijsten (inclusief RI&E) mei 2018 score: --= 1 -> +=4)				
	Vragenlijst	Score	Waardering	Aandachtveld
1	Leerkrachten	3.6	Goed	
2	Soc veiligheid leerkrachten	3.91	Uitstekend	Erg hoog, goed teken
3	RI & E	Af	n.v.t.	Afname in 2017-2018; Afronding in 2019

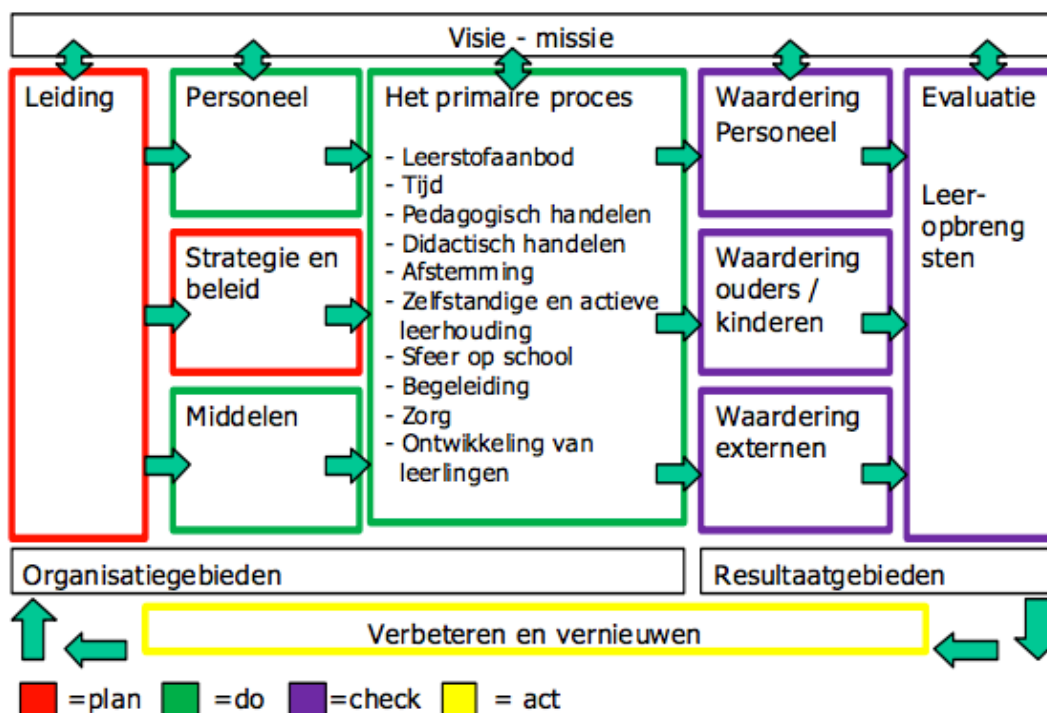
Gekozen verbeterpunten (globaal, mei 2017)			Toelichting: (september 2018)
Verbeterpunten (globaal) naar aanleiding van de Quick Scan			
	beleidsterrein	Gekozen verbeterpunten	ACTIE
1.	Kunstzinnige vorming	Opzetten van een curriculum voor tekenen en handvaardigheid	Team:
2.	Kunstzinnige vorming	Oriëntatie, aanschaf en implementatie muziekmethode (optie Concertgebouw?)	Directie & Team: Starten met nieuwe muziekmethode, scholing en implementatie; planning: 2017, 2018, 2019
3.	Wetenschap en Techniek	Koppelen van wetenschap en techniek aan 21e eeuwse vaardigheden	Team:
4.	Engelse taal	Kiezen van en implementatie van een nieuwe methode die dekkend is voor de kerndoelen en onze ambities m.b.t. Talentrijk onderwijs voor Nu en Morgen (To4NuMo)	Directie & Team: Met de komst van een digitaal leermiddel is er bewust gekozen voor een adaptieve verwerkingssoftware van Engels. Engels wordt momenteel alleen gegeven in de bovenbouwgroepen (groep 6 t/m 8). Omdat er grote verschillen in beginniveau zijn, is deze adaptieve manier van werken iets wat past bij de ambities m.b.t. To4NuMo. De oriëntatie en het uitproberen heeft geleid tot het <i>voorlopig</i> hanteren van deze methodes. In de evaluatie van juli 2018 is naar voren gekomen dat er een werkwijze moet worden afgesproken in het team en er in het schoolplan 2019-2022 binnen het team en de directie moet worden gesproken over de visie van de school op de Engelse taal wat eventueel zou kunnen leiden naar een Engelse methode voor bijvoorbeeld de groepen 1 t/m 8.
5.	Didactisch handelen	Talentrijk Onderwijs voor Nu en Morgen	Team: Doorgaande ontwikkeling van het gepersonaliseerd leren op het gebied van basisvakken. Ontwikkeling van leer- en ontwikkelgesprekken
6.	Afstemming	Het groepsoverzicht bevat een analyse van de gegevens, conclusies en interventies.	Directie, Ondersteuningscoördinator & Team: Uitgevoerd in periode 2016 t/m 2018; Borging in 2018
7.	Opbrengsten	De resultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen tenminste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.	Directie & Team Na een monopolie van vele tientallen jaren zijn er sinds een paar jaar ook andere eindtoetsen dan de CITO officieel goedgekeurd. Met ingang van het schooljaar 2016-2017 heeft de school gekozen om de overstap te maken naar "Route 8". Voordelen van deze toets zijn legio: 1. De toets is geheel digitaal af te nemen op de iPad; 2. De toets is adaptief. De toets houdt rekening met de wijze waarop ieder kind de toets maakt; 3. De wijze van toetsen gaat ontspannen, ieder kind kiest zelf de volgorde en het tempo; 4. Dyslectische kinderen mogen de toetsen met geluidsondersteuning maken; 5. De toets wordt op één ochtend afgenomen. De Cito duurde drie ochtenden; 6. De uitslag van de toets is snel bekend, nl. binnen één week. De resultaten: Ons gemiddelde schoolscore is 211,4 en ligt 5,2% boven het landelijk gemiddelde van 201 en 4,1% boven de ondergrens van de inspectie van 203.
8.	Kwaliteitszorg	De school maakt functioneel gebruik van de vensters voor verantwoording (scholen op de kaart en andere media).	Directie Voorbereiding op deelname aan Vensters. Verzamelen gegevens, ook via informatie uit UltimView. Nieuwe Website, Voorbereiding nieuwe Schoolgids. Realisatie: 2018-2019
9.	Quick Scan - Zelfevaluatie	Verwerken nieuwe CAO in IPB	Directie
10.	Quick Scan - Zelfevaluatie	Verdieping van leerkrachten in IPB-documenten	Directie

9 Kwaliteitszorg

9.1 INK-model

Bij de kwaliteitszorg binnen onze organisatie gaan we uit van het INK-model, zoals hieronder in schema is gebracht.

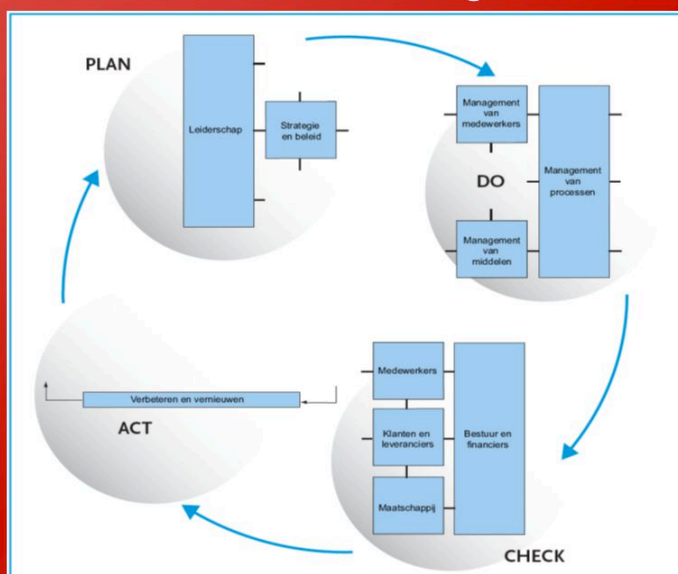
Het INK-model

Het INK-model wordt in de PDCA-cirkel van Deming/ Juran verder uitgewerkt in de Plan-, Do-, Check- en Act fase, zoals in nevenstaande afbeelding wordt weergegeven.

Op bladzijde 23 is dit model verder uitgewerkt in het model van de WMKPO, ons kwaliteitszorgsysteem.

PDCA-cirkel en het INK-managementmodel

9.2 Zelfevaluatie

Op onze school zorgen we op systematische wijze voor het verbeteren en/of borgen van de kwaliteit. Op basis van onze missie en visie hebben we zesentwintig beleidsterreinen (zie WMK) vastgesteld die de focus vormen voor onze kwaliteitszorg. Met behulp van onderstaande vierjarenplanning zorgen we ervoor dat deze beleidsterreinen regelmatig beoordeeld worden.

2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
1. Actieve Rol Van Leerlingen 2. Rekenen En Wiskunde 3. Contacten Met Ouders 4. Afstemming En Differentiatie 5. Didactisch Handelen 6. Dalton 7. Rekenen En Wiskunde-Automatiseren	1. Pedagogisch Handelen 2. Opbrengsten 3. Kwaliteitszorg 4. Taal-Leesonderwijs 5. Interne Communicatie 6. Beroepshouding	1. Tijd 2. Zorg En Begeleiding 3. Externe Contacten 4. Inzet Van Middelen 5. Schooladministratie 6. IPB	A. Schoolklimaat B. Aanbod C. Sociaal Emotioneel D. ICT E. Opbrengstgericht Werken F. Kwaliteitszorg Actief Burgerschap G. Aanbod Actief Burgerschap

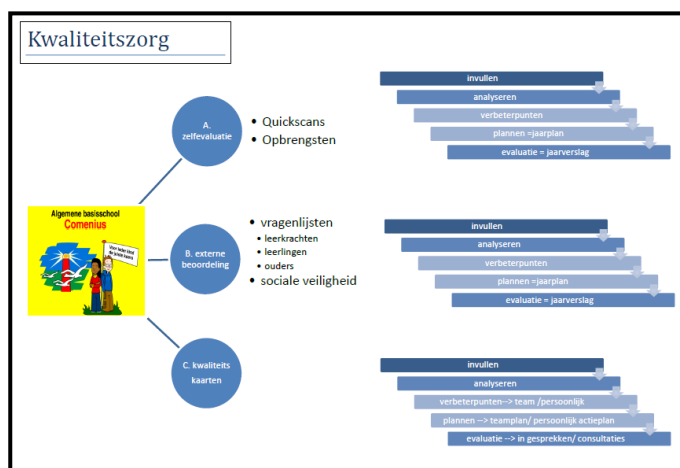
Ieder jaar (maart en mei) beoordelen zowel team als directie de aangegeven beleidsterreinen met behulp van de Quick Scan (WMK). De uitslagen van de beoordeling door (1) het team en (2) de directie worden weergegeven in twee afzonderlijke rapportages.

- Rapportage-1 Teamuitslagen
- Rapportage-2 Directie-uitslagen

De beide rapporten worden geanalyseerd door het team en de directie en op basis van de uitslagen en de analyse worden de verbeterpunten voor het komende cursusjaar vastgesteld. Bij de keuze van de verbeterpunten wordt nadrukkelijk gekeken naar het schoolplan, het strategisch beleidsplan, actuele ontwikkelingen en draagkracht.

Tevens voert de directie jaarlijks eind juni de kengetallen in (module Opbrengsten). De uitslagen worden geanalyseerd met het team (BLLB-overleg). Daarnaast wordt het beleidsterrein Opbrengsten (WMK) door de directie gediagnosticeerd. Op basis van een analyse van de kengetallen en de uitslagen van de diagnose worden er verbeterpunten vastgesteld.

De verbeterpunten uit de Quick Scan, de kengetallen en de diagnose Opbrengsten worden gebruikt om vorm te geven aan ons jaarplan. Het jaarplan wordt gecommuniceerd met het bestuur en de MR. In de nieuwsbrief Flits en op de website vermelden we een aantal sterke punten van de school en de gekozen verbeterpunten voor het komende schooljaar. Ieder jaar stellen we (eind juni) een jaarverslag op. In het jaarverslag geven we aan wat we gerealiseerd hebben. Als we het nodig vinden om langer aan verbeterpunten te werken, dan geven we dat aan en worden deze opgenomen in het nieuwe jaarplan.

9.3 De externe beoordeling

Naast de interne beoordeling (zie A) bevaart onze school ook meer externe partners om grip te krijgen op de kwaliteit van de school. In een planning hebben we opgenomen wanneer we ouders, leerlingen en leraren (in de rol van werknemer) bevragen. Omdat we deze onderzoeken ook in maart en mei plannen, kunnen we de uitslagen meenemen in ons jaarplan.

2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Vragenlijst Leraren (compact)	Vragenlijst Leerlingen (compact)	Vragenlijst Ouders (compact)	-
Sociale Veiligheid Leraren	Sociale veiligheid Leerlingen	Sociale veiligheid Ouders	Sociale veiligheid Leraren Sociale veiligheid Leerlingen Sociale veiligheid Ouders
Leerlingen Burgerschap			
Kindervragenlijst Inspectie			

De beoordeling van de vragenlijsten (die worden afgenomen in mei van het cursusjaar) gebeurt digitaal met behulp van WMK. De uitslagen worden bestudeerd en geanalyseerd door de directie en het team. Op basis van de analyse worden er –in samenhang met de uitslagen van de Quick Scan, de diagnose Opbrengsten en de kengetallen- verbeterpunten vastgesteld. Bij de keuze van de verbeterpunten wordt andermaal nadrukkelijk gekeken naar het schoolplan, het strategisch beleidsplan, actuele ontwikkelingen en draagkracht.

De uitslagen van de *oudervragenlijst* worden besproken met een panel van willekeurig gekozen ouders uit elke groep in zgn. Rond-de-tafel-gesprekken. We kunnen daardoor aanvullende en verdiepende vragen stellen. De rapportage (oudervragenlijst) wordt aan de MR en de directie verstrekt en tevens worden de resultaten –op hoofdlijnen- naar de ouders teruggekoppeld in de nieuwsbrief van de school en op de website van de school.

De uitslagen van de *leerlingenvragenlijst* worden besproken met leerlingen. We krijgen daardoor meer inzicht in de wensen en behoeftes van de leerlingen. De rapportage (leerlingenvragenlijst) wordt aan het team, de MR en de directie verstrekt en tevens worden de resultaten –op hoofdlijnen- gepubliceerd in de nieuwsbrief en op de website van de school.

De uitslagen van de *lerarenvragenlijst* worden –na analyse door de directie- besproken met het team. De rapportage (lerarenvragenlijst) wordt aan de MR verstrekt en tevens worden de resultaten –op hoofdlijnen- gepubliceerd in de nieuwsbrief en op de website van de school.

Wat geldt voor de meer algemene vragenlijsten, geldt ook voor de vragenlijsten Sociale veiligheid.

9.4 Het maken van kwaliteitskaarten

Omdat de inhoud van de Quick Scan en de Schooldiagnose algemeen van karakter is (sterk gerelateerd aan de eisen van de Inspectie van het Onderwijs), vinden we het nodig om de standaardvragenlijsten –zoals opgenomen in WMK- aan te passen aan onze eigen missie en visie. Een schoolspecifieke Quick Scan of Schooldiagnose noemen we een kwaliteitskaart. En “kaart” beschrijft dus de eigen kwaliteit van de school, uitgedrukt in indicatoren (en soms in kernkwaliteiten).

Onze meerjarenplanning (vier jaar) laat zien wie welke kaart wanneer maakt. Per jaar maken we twee tot drie kaarten:

1. Kaart 1 Team
2. Kaart 2 Directie
3. Kaart 3 Werkgroepje

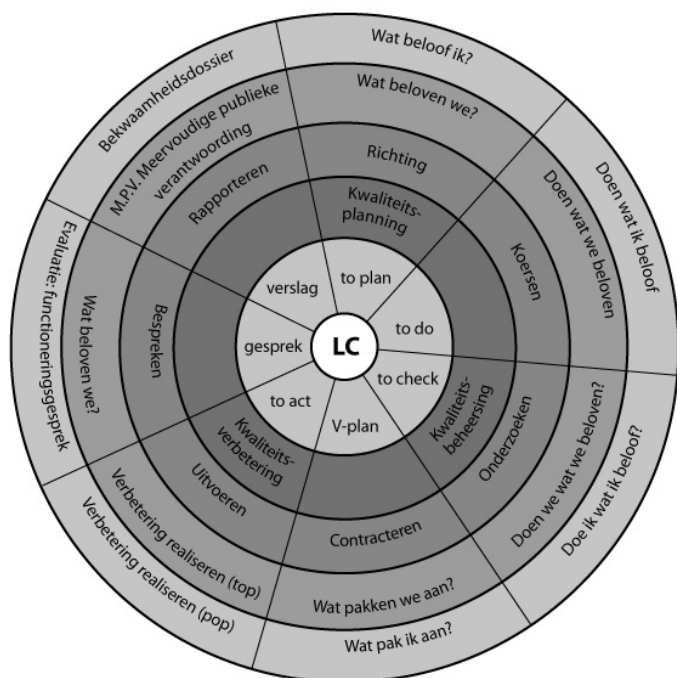
2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
T- Rekenen en wiskunde	T- Beroepshouding	T-Inzet van middelen	T-Sociaal emotioneel
D- Didactisch handelen	D- Opbrengsten	D- IPB	D-Opbrengstgericht werken
WG- Dalton	WG- Kwaliteitszorg	WG- zorg en begeleiding	WG-ICT

Nadat de kaarten gemaakt zijn (= aangepast aan de schoolsituatie), worden ze beoordeeld door een of meer respondentgroepen. De gescoorde kaart kan leiden tot een teamplan (op basis van een analyse van de rapportage) of een persoonlijk actieplan (PAP). De teamleden ontwerpen m.n. een PAP als de gescoorde kaart te relateren is aan het “lesgedrag” van de leraren. Kaarten waarbij een PAP wordt geschreven zijn bijvoorbeeld: Didactisch handelen, Beroepshouding, Opbrengsten en Sociaal emotioneel

De gescoorde kaarten en de PAP’s worden door de leraren opgenomen in hun bekwaamheidsdossier (het BKD). Het BKD wordt gebruikt bij het personeelsbeleid. De kwaliteit van de school komt vervolgens aan de orde bij de doelstellingengesprekken, de voortgangsgesprekken (of functioneringsgesprekken) en de beoordelingsgesprekken. Omdat de kaarten met de indicatoren op deze manier zijn ingevlochten in het personeelsbeleid, is er sprake van een sterke borging.

9.5 Relatie tussen kwaliteitszorg en personeelsbeleid

Onze werkwijze wordt zichtbaar in de bijgaande leercirkel die steunt op de theorieën van Deming (PDCA-cirkel) en Juran (Trilogie):

Toelichting op de leercirkel (LC)

To Plan Kwaliteitsplanning

- (1) Richting bepalen
Wat beloven we?
Wat beloof ik?

Juran
Operationalisatie missie en visie
Bepalen schooldoelen
Bepalen persoonlijke doelen (DG)

In de eerste fase gaat het om bepalen van de koers van de school. Het centrale woord is "richting" (bepalen). Welke kant gaan we op? Wat zijn onze concrete ambities? Wat willen we? Parallel daaraan verloopt de persoonlijke ontwikkeling: waar kan men op rekenen? Welke professionele bijdrage lever ik?

To Do

- (2) Koersen
Doen wat we beloven
Doen wat ik beloof

Schooldoelen in de praktijk brengen
Schooldoelen realiseren
Persoonlijke doelen realiseren

In de tweede fase gaat het om doen, om uitproberen. Een team experimenteert met de afgesproken ambities. Ze proberen ze in de praktijk te brengen. En dat geldt ook voor de individuele medewerker: iedereen probeert te doen wat er is afgesproken.

To check

- (3) Kwaliteitsbeheersing
Onderzoeken
Doen we wat we beloven?
Doe ik wat ik beloof?

Juran
Bevragen + analyseren (bestuderen)
Realiseren we de schooldoelen?
Realiseer je je persoonlijke doelen? (BG)

Fase 3 is de controlefase. Een school onderzoekt of de ambities in voldoende mate worden gerealiseerd. Vinden wij, vinden anderen, dat we op een goede wijze doen wat we "beloven", wat we afgesproken hebben. De controle leidt tot scores of meningen die nader geanalyseerd moeten worden. In het verlengde hiervan geldt dit ook voor de persoonlijke doelen: realiseer ik die in voldoende mate?

V-Plan Contracteren

- (4) Wat pakken we aan?
Wat pak ik aan?

Moreel binden aan de uitvoer
Teamontwikkelplan (TOP) opstellen
Persoonlijk ontwikkelplan (POP) opstellen

In fase 4 trekt een team, maar ook het individuele teamlid consequenties uit de bevindingen. Wat gaan we doen? Wat ga ik doen? Ze nemen zich voor om bepaalde aspecten te verbeteren. Dat is zeker geen vrijblijvende zaak, vandaar de term contracteren.

To Act

- (5) Kwaliteitsverbetering
Uitvoeren
Verbetering(en) realiseren
Verbetering(en) realiseren

Juran
Plan realiseren
Realiseren teamontwikkelplan (TOP)
Realiseren persoonlijk ontwikkelplan (POP)

De vijfde fase is de fase van het "doen". Bij "to do" (fase 2) ging het om het realiseren van de ambities, bij deze fase om het waarmaken van de voorgenomen verbeteringen. Een essentieel verschil. Anders gezegd: fase 2 richt zich op het praktiseren van de doelen, fase 4 op het in praktijk brengen van de school-verbeterdoelen en de persoonlijke verbeterdoelen

Gesprek

- (6) Bespreken
Teamgesprek
Functioneringsgesprek (FG)

Kritische dialoog
Evaluatie: verbeterdoelen gerealiseerd?
Persoonlijke doelen gerealiseerd?

10 Personeel

10.1 Personele kengetallen 2018

De stichting Algemeen basisonderwijs Comenius vindt het belangrijk dat het personeel met plezier het werk met en voor de kinderen kan doen en goed toegerust is. Niet alleen goede materialen zijn belangrijk. Ook de persoonlijke ontwikkeling als professional doet ertoe. Dat draagt bij aan de schoolontwikkeling en aan de individuele ontwikkeling van de kinderen. De begeleiding en ondersteuning van onze leerlingen stellen we voorop en willen deze op een zo hoog mogelijk peil houden.

Enkele gegevens met betrekking tot de samenstelling van het personeel per 31 december 2018 zijn als volgt:

Personeelssterkte per arbeidsrelatie

Type aanstelling		Totaal	Fulltime	Parttime
Vast	Aantal Personen	11	6	5
	Bezetting (wtf)	9.5000	6,0000	3,5000
Tijdelijk	Aantal Personen	5	1	4
	Bezetting (wtf)	1,9000	0.2000	1,7000

Personeelssterkte per deeltijdcategorie

	Totaal	Deeltijd (WTF) cohort					
		0 - 0.2	0.2 - 0.4	0.4 - 0.6	0.6 - 0.8	0.8 - 1.0	>= 1.0
Aantal Personen	15	1	2	3	1	2	6
Bezetting (wtf)	11.4000	0.1750	0.7500	1,7250	0.7750	1.7750	6.2000

Personeelssterkte per functiegroep

Funcatiegroep		Totaal	Fulltime	Parttime
OOP Administratie	Aantal Personen	1	0	1
	Bezetting (wtf)	0,8		
DIR	Aantal Personen	2	2	0
	Bezetting (wtf)	2,2		
OP	Aantal Personen	11	4	7
	Bezetting (wtf)	8,025		
OOP	Aantal Personen	1	0	1
	Bezetting (wtf)	0,3750		

Personeelssterkte per geslacht

Funcatiegroep		Totaal	Fulltime	Parttime
Vrouw	Aantal Personen	13	4	9
	Bezetting (wtf)	9,2000		
Man	Aantal Personen	2	2	0
	Bezetting (wtf)	2,2000		

Personeelssterkte per leeftijdscategorie

	Totaal	20/24	25/29	30/34	35/39	40/44	45/49	50/54	55/59	60/64	>= 65
Aantal Personen	15	0	3	2	4	1	2	0	0	2	1
Bezetting (wtf)	11,4000		1.7500	1,5750	3,1500	0,9750	1,7750			2.0000	0,1750

Goede gang van zaken personeel

In 2018 was het ziekteverzuim hoog. Het lerarentekort heeft de school parten gespeeld. In het najaar 2018 hebben we met de organisatie van de groepsverdeling binnen de formatie rekening gehouden met calamiteiten. Deze manier van organiseren mag geslaagd genoemd worden. Daarnaast hebben we, door samenwerking met Blossie in Heerhugowaard, kunnen voorzien in de vervanging (op detachingsbasis) van de vertrekkende interim-ondersteuningscoördinator.

10.2 ARBO en verzuim

De stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius is voor de ARBO- en verzuimdienstverlening aangesloten bij Perspectief. Deze organisatie houdt zich bezig met arbodienstverlening en verzuimmanagement, P&O diensten en arbeidsmobiliteit.

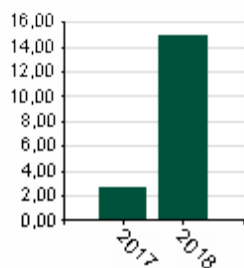
Perspectief sluit aan bij de doelen die Comenius zich stelt op het gebied van de begeleiding van de medewerkers in de werkomgeving, nl: Een bloeiende organisatie, een gezonde werkomgeving en vitale medewerkers.

Hieronder geven we enkele kengetallen weer met betrekking tot het personeelsverzuim.

Na jaren van laagverzuim heeft de organisatie in 2018 te maken gehad met een hoogverzuim. Dit legt druk op de organisatie en op de mensen die de school met elkaar "draaien".

Verzuimgegevens 2018

VP

	WTF mw.			VP		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Totaal	9,8515	10,7250	10,3980	2,66	2,68	14,85

Legenda: Wtf mdw = Werktijdfactor medewerkers bij elkaar opgeteld
VP = Verzuim Percentage

	2018-01	2018-02	2018-03	2018-04	2018-05	2018-06	2018-07	2018-08	2018-09	2018-10	2018-11	2018-12	Gemiddeld
Verz.perc.	7,32	7,15	7,25	12,47	16,95	16,88	16,96	17,27	15,86	19,69	17,77	21,6	14,85
Verz. perc. t/m 1 jr.	7,32	7,15	7,25	12,47	16,98	16,88	16,96	17,27	15,86	19,69	17,77	21,6	14,85
Verz. perc. 1-2 jr.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Gem. verz. duur (dgn.)	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	353,00	0,00	1,5	89,25
Meldingsfrequentie	0,98	0,00	0,00	1,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,84	0,00	2,52	0,47
Perc. nulverzuim WTF	87,55	92,85	92,75	81,99	83,05	83,12	83,04	82,73	84,14	75,34	82,23	67,00	61,90
Perc. nulverzuim mdw.	83,33	91,67	91,67	83,33	83,33	83,33	83,33	83,33	85,71	78,57	85,71	64,29	57,14
Aantal ziekmeldingen	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	3	0,50
Aantal hersteldmeld.	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	.33
Aantal medewerkers	12	12	12	12	12	12	12	12	14	14	14	14	12,67
Totaal WTF	10,84	10,84	10,7	10,82	10,48	10,52	10,47	10,28	11,19	11,26	11,26	11,29	10,83

Verzuimpercentage 2018

			Vzm perc.	Kort: 1 - 7	Middel: 8 - 42	Lang: 43 - 730	Lang: > 2 jr.	Aant. open.	
Algemene Basisschool Comenius			2016	2,66%	0,03%	0,00%	2,63%	0,00%	0
Algemene Basisschool Comenius			2017	2,68%	0,22%	0,82%	1,63%	0,00%	1
Algemene Basisschool Comenius			2018	14,85%	0,05%	0,31%	14,49%	0,00%	3
Landelijk			2016	6,30%					
Landelijk			2017	6,00%					

Bron landelijke cijfers: Vervangingsfonds

10.3 Deskundigheidsbevordering

De stichting stimuleert de deskundigheidsbevordering van de teamleden, zowel in teamverband (indicatie: 80% van het budget) als individueel (20%).

In het kalenderjaar 2018 betreft de investering op het gebied van teamscholing de volgende cursussen en ontwikkelingen: Kanjertraining, individuele cursussen "Novilo" hoogbegaafdheid, begeleiding en coaching van leerlingen. In 2018 zijn enkele teamleden gestart met individuele cursussen rekenen en wiskunde. Eén leerkracht is bezig met de afronding van een masteropleiding Onderwijs en Innovatie.

Beleid met betrekking tot beheersing van uitkering na ontslag

In 2018 hebben wij geen beleid hoeven uitvoeren op het gebied van ontslag. Ons bestuur heeft zich ook in 2018 actief beziggehouden met het delen van de risico's op het gebied van personeelsbeleid met andere besturen. De samenwerking met drie schoolbesturen voor PO/SO in Den Helder is nog steeds in ontwikkeling. De basis voor samenwerking is in 2015 gelegd en heeft inde jaren hierna een vervolg gekend. Sinds januari 2018 delen de vier besturen één gemeenschappelijk bestuurskantoor en ook is in 2018 een aanzet gegeven tot bespreking van gemeenschappelijke onderwerpen, zoals een gemeenschappelijke aanpak van (delen van) het personeelsbeleid. In 2018 had de stichting geen eigen wachtgelders.

10.4 Toezicht en controle

Verklaring Raad van Toezicht bij de Jaarrekening 2018

In 2018 kwam de Raad van Toezicht vijfmaal bijeen. De raad heeft bij deze bijeenkomsten toezicht gehouden op de naleving van de wettelijke voorschriften, de rechtmatige verwerving en de rechtmatige en doelmatige besteding van de middelen.

De bekende onderwerpen als begroting, bestuursverslag en jaarrekening kwamen aan de orde, alsmede het bestuursformatieplan, het toezicht op het door de directeur-bestuurder gevoerde beleid en het toezichtarrangement van de inspectie en de kwaliteitsdocumenten. Ook de meerjarenbegroting, het meerjarenplan en de financiële benchmark waren punten van aandacht en overleg. Alle genoemde documenten en het gevoerde beleid zijn door de Raad goedgekeurd.

De eveneens jaarlijkse onderwerpen als zelfevaluatie van het eigen functioneren, het gesprek met de Medezeggenschapsraad en het functioneringsgesprek met de directeur-bestuurder kwamen uiteraard ook in 2018 langs.

Zoals in de statuten van de Stichting is bepaald, is aan het lidmaatschap van de Raad van Toezicht geen vergoeding verbonden. In het jaar 2018 is dit als zodanig ook vermeld in het financiële jaarverslag bij deze Jaarrekening.

De nieuwe wethouder onderwijs, de heer Kos, bracht een werkbezoek aan de Comeniusschool, waarbij ook de voorzitter van de RvT aanwezig was.

Extra aandacht was er dit jaar voor de formatie. Niet alleen door interne langdurige ziekte maar ook door de landelijke ontwikkelingen en de tekorten aan goed onderwijzend personeel. Daarbij steunde de raad het bestuur in haar insteek bij landelijke acties door het onderwijs. Het groeiend aantal leerlingen en de beperkte omvang van de school gaf n combinatie met het voorgaande speciale uitdagingen, die de RvT uitvoerig heeft besproken met de directeur-bestuurder, waarbij de kwaliteit van het onderwijs leidend was.

Het delen van een gemeenschappelijk bestuurskantoor heeft nog niet tot grote wijzigingen in de samenwerking geleid. Samenwerking in de ruimste zin, met behoud van eigen identiteit blijft het uitgangspunt. De personele ontwikkelingen in de nabije toekomst spelen hierin voor ons zeker een rol.

De controle van de jaarrekening 2018 is belegd bij accountantskantoor Van Ree accountants.

Voorzitter	: Mevrouw L.R.E.P. Smit,	lid m.i.v. 01-01-2014, voorzitter miv. 01-08-2015
Lid	: Mevrouw E.M.M. Eijking,	lid m.i.v. 29-03-2012
Lid	: De heer R.J. Timmerman,	lid m.i.v. 12-10-2016

11 Financieel Beleid

11.1 Planning & Control

11.1.1 Planning

De (meerjaren)begroting heeft als goed kompas gediend voor de sturing van het financiële proces in 2018. Op het gebied van personeelsbeleid zijn keuzes gemaakt vanuit het financieel deel van het bestuursformatieplan. Drie keer per jaar wordt door het administratiekantoor een schriftelijke rapportage (softclose) aan de opdrachtgever aangereikt. De inkomsten en uitgaven van de ouderbijdrage en de overblijfbijdrage zijn opgenomen in de integrale financiële verantwoording.

11.1.2 Control

Het treasurybeleid maakt deel uit van het financiële beleid van de stichting. Het treasurybeleid vindt plaats binnen de kaders van de Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen **6 juni 2016**: "Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016". Bij het aantrekken, respectievelijk uitzetten van alle benodigde, respectievelijk overtollige middelen wordt gehandeld overeenkomstig de in deze regeling gestelde verplichtingen; Het vernieuwde treasurybeleid is op 1 maart 2017 door het bestuur vastgesteld. Het treasurystatuut beoogt richting en sturing te geven aan een correcte en verantwoorde besteding van de beschikbare middelen; Het beleggen van de overtollige financiële middelen wordt niet aangewend om speculatief gewin op de korte termijn. Bedoeling is dat middelen waarvan zeker is dat ze op (middel)lange termijn nog niet aangewend behoeven te worden, op een zo gedegen mogelijke wijze bijdragen tot een beter resultaat

11.1.3 Inkoop- en aanbestedingswijzer

De St. Algemeen Basisonderwijs Comenius kent niet een inkoop en/of aanbestedingsbeleid. De stichting is een kleine organisatie, waarbij slechts een klein aantal personen het beleid vormgeeft en uitvoert. Wel volgt zij bij haar inkoop/ aanbesteding een aantal afspraken, die in een inkoop-/ aanbestedingswijzer zijn beschreven.

11.2 Financiële positie op balansdatum

Onderstaand treft u de balans aan per 31 december 2018 in vergelijking met 31 december 2017. Na de balans volgt een korte toelichting op de belangrijkste wijzigingen in de balans.

Activa	31-12-2018	31-12-2017	Passiva	31-12-2018	31-12-2017
Materiele vaste activa	289.411	279.634	Eigen vermogen	426.599	408.392
Vorderingen	111.644	87.240	Voorzieningen	2.774	2.625
Liquide middelen	148.003	195.330	Kortlopende schulden	119.685	151.187
Totaal activa	549.058	562.204	Totaal passiva	549.058	562.204

Toelichting op de balans:

Activa:

Materiele vaste activa

De waarde van de materiële vaste activa is in 2018 met € 10.000 gestegen (2017: € 12.000 gedaald). Tegenover € 46.000 (2017: € 20.000) aan investeringen stond € 36.000 (2017: € 32.000) aan afschrijvingen, waardoor er per saldo sprake is van een waardedaling. Er is met name geïnvesteerd in ICT, leermiddelen en meubilair. De boekwaarde is 54% (2017: 53%) van de aanschafwaarde.

Vorderingen

De omvang van de vorderingen is in 2018 met € 24.000 toegenomen (2017: € 3.000 afgenomen). De hoogste vordering is de vordering op het ministerie in verband met het betaalritme van de rijksbijdrage personeel. De vordering loopt in de periode januari-juli terug naar € 0. Vanaf augustus neemt de vordering toe tot het nieuwe balanssaldo.

De vordering is per 31 december 2018 € 41.000 (2017: € 40.000). De vordering op de gemeente bedraagt € 39.000 (2017: € 39.000) en betreft huisvestingsvoorzieningen. De overige vorderingen en overlopende activa bedragen € 32.000 (2017: € 8.000). Aan de vorderingen zijn geen risico's verbonden, waardoor geen voorziening wegens mogelijke oninbaarheid is gevormd.

Liquide middelen

De omvang van de liquide middelen is in 2018 met € 47.000 gedaald (2017: € 39.000), ondanks het positieve resultaat. Dit komt onder andere door de toename van de vorderingen, de daling van de kortlopende schulden en hogere investeringen dan afschrijvingen. Een nadere toelichting op de ontwikkeling van de omvang van de liquide middelen is weergegeven in het kasstroomoverzicht.

Passiva:

Eigen vermogen

Het resultaat van 2018 van € 18.000 is toegevoegd (2017: € 2.000 onttrokken) aan het eigen vermogen. Het eigen vermogen bedraagt per 31 december 2018 € 426.000 (2017: € 408.000).

Het eigen vermogen is onderverdeeld in algemene reserves en bestemmingsreserves.

Algemene reserve (publiek)

Van het resultaat is in 2018 € 16.000 ten gunste (2017: € 1.000 ten laste) van de algemene reserve gebracht. Deze bedraagt per 31 december 2017 € 371.000 (2017: € 355.000).

Bestemmingsreserve personeel (publiek)

De bestemmingsreserve personeel is bedoeld ter dekking van toekomstige personele uitgaven die uit de huidige beschikbare middelen moeten worden gedekt, omdat toekomstige middelen daartoe mogelijk tekortschieten. Evenals in 2017 hebben er geen mutaties plaatsgevonden. Het saldo is ongewijzigd en bedraagt per 31 december 2018 € 20.000.

Bestemmingsreserve onderhoud (publiek)

De bestemmingsreserve onderhoud is in 2016 gevormd en is bedoeld ter dekking van bepaalde toekomstige onderhoudswerkzaamheden die uit de huidige middelen moeten worden gedekt, omdat toekomstige middelen daartoe mogelijk tekortschieten. Evenals in 2017 hebben er geen mutaties plaatsgevonden. Het saldo is ongewijzigd en bedraagt per 31 december 2018 € 17.000.

Bestemmingsreserve buitenspelen (privaat)

De bestemmingsreserve buitenspelen is gevormd uit inkomsten van diverse acties. De inkomsten zijn bestemd voor de aanschaf van speeltoestellen en aanpassingen van het schoolplein. In 2018 is € 2.000 (2017: € 0) aan de reserve toegevoegd. Deze bedraagt per 31 december 2018 € 19.000 (2017: € 17.000).

Voorzieningen

De stichting beschikt over een jubileumvoorziening.

De jubileumvoorziening is bedoeld ter dekking van toekomstige ambtsjubileumgratificaties. In 2018 is vrijwel niets (2017: € 1.000) gedoteerd en € 0 (2017: € 7.000) vrijgefallen. De voorziening bedraagt per 31 december 2018 € 3.000 (2017: € 3.000).

Kortlopende schulden

De hoogste kortlopende schulden zijn de salaris gebonden schulden zoals af te dragen loonheffing en pensioenpremies en het nog te betalen vakantiegeld. Deze schulden worden eind januari respectievelijk eind mei betaald. De omvang van de salaris gebonden schulden is gestegen tot € 72.000 (2017: € 62.000). De omvang van de crediteuren, vooruit ontvangen subsidies, overlopende passiva en overige kortlopende schulden is gedaald tot € 48.000 (2017: € 89.000).

11.3 Analyse resultaat

De begroting van 2018 liet een positief resultaat zien van € 1.288. Uiteindelijk resulteert een positief resultaat boekjaar 2018 van € 18.207: een verschil van € 16.919 met de begroting. Het negatief resultaat over het boekjaar 2017 bedroeg € 2.385. In de navolgende paragraaf treft u een vergelijking aan en een specificatie van de belangrijkste verschillen.

11.4 Analyse realisatie 2018 vs. begroting 2018 en realisatie 2018 vs. realisatie 2017

Onderstaand een vergelijking van de staat van baten en lasten op basis van gerealiseerde en begrote baten en lasten voor het kalenderjaar 2018 en gerealiseerde baten en lasten voor het kalenderjaar 2017:

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Vershil	Realisatie 2017	Vershil
Baten					
Rijksbijdragen OCenW	884.033	826.903	57.130	813.045	70.988
Overige overheidsbijdragen	0	0	0	8.900	-8.900
Overige baten	73.328	45.695	27.633	65.813	7.515
Totaal baten	957.361	872.598	84.763	887.758	69.603
Lasten					
Personele lasten	751.242	687.160	64.082	699.610	51.632
Afschrijvingen	35.715	28.421	7.294	31.951	3.764
Huisvestingslasten	38.434	34.226	4.208	38.749	-315
Overige instellingslasten	114.157	121.970	-7.813	120.240	-6.083
Totaal lasten	939.548	871.777	67.771	890.550	48.998
Saldo baten en lasten	17.813	821	16.992	-2.792	20.605
Financiële baten en lasten					
Financiële baten	394	467	-73	407	-13
Financiële lasten	0	0	0	0	0
Totaal financiële baten en lasten	394	467	-73	407	-13
Nettoresultaat	18.207	1.288	16.919	-2.385	20.592

Toelichting op de staat van baten en lasten:

Baten:

Rijksbijdrage OCW

De reguliere bekostiging is in 2018 hoger dan begroot en dan in 2017. De personele vergoedingen zijn aanmerkelijk hoger voornamelijk door de aanpassing van de bedragen zowel voor het schooljaar 2017-2018 als 2018-2019 in verband met de salarisverhogingen op grond van de nieuwe cao. Het PAB-budget is voor het schooljaar 2018-2019 extra verhoogd met € 155.55 per leerling voor de werkdrukvermindering. Dit betreft voor 2018 een bedrag van € 11.000. De ontvangsten van het samenwerkingsverband zijn iets hoger dan begroot in 2017. De vergoedingsbedragen zijn iets verhoogd en het leerlingenaantal is met 13 leerlingen gestegen.

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Vershil	Realisatie 2017	Vershil
Reguliere vergoedingen	851.000	801.000	50.000	783.000	68.000
Impulsgebieden	6.000	0	6.000	4.000	2.000
Samenwerkingsverband	27.000	26.000	1.000	26.000	1.000
	884.000	827.000	57.000	813.000	71.000

Overige overheidsbijdragen

Dit betreft in 2017 uitkeringen voor vandalisme en stormschade.

Overige baten

De overige baten zijn hoger dan begroot dan in 2017. De ouderbijdragen en overblijfgelden zijn gestegen, mede door de stijging van het leerlingenaantal met 13 leerlingen en een verhoogde deelname aan het overblijven. Een aantal overige opbrengsten waren voorzichtigheidshalve niet begroot. De huur en medegebruik opbrengsten betreffen de vergoedingen van andere schoolbesturen voor een gezamenlijke bestuursruimte. De kosten zijn verantwoord bij administratie beheer en bestuur.

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Vershil	Realisatie 2017	Vershil
Ouderbijdragen	35.000	28.000	7.000	33.000	2.000
Overblijfgelden	24.000	18.000	6.000	21.000	3.000
Premiedifferentiatie	5.000	0	5.000	7.000	-2.000
Huur en medegebruik	3.000	0	3.000	0	3.000
Sponsorgelden	2.000	0	2.000	0	2.000
Muziekonderwijs	4.000	0	4.000	1.000	3.000
Overige materiële opbrengsten	0	0	0	4.000	-4.000
	73.000	46.000	27.000	66.000	7.000

Lasten:

Personele lasten

De personele lasten zijn hoger dan begroot dan in 2017. De lonen en salarissen zijn hoger dan begroot dan in 2017, voornamelijk door de salarisverhogingen op grond van de nieuwe cao. De formatie is iets toegenomen. In de begroting was geen rekening gehouden met uitbesteding. De dotatie aan de voorziening was in 2017 negatief in verband met een vrijval. In 2018 is meer aan nascholing gedaan.

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Vershil	Realisatie 2017	Vershil
Lonen en salarissen	717.000	673.000	44.000	666.000	51.000
Uitbesteding	19.000	0	19.000	25.000	-6.000
Dotatie voorzieningen	0	1.000	-1.000	-6.000	6.000
Nascholing	4.000	3.000	1.000	3.000	1.000
BGZ	2.000	2.000	0	2.000	0
Schoolbegeleiding	3.000	5.000	-2.000	5.000	-2.000
Overige personele lasten	6.000	3.000	3.000	4.000	2.000
	751.000	687.000	64.000	699.000	52.000

Afschrijvingen

De afschrijvingslasten zijn hoger dan begroot en dan in 2017. Dit betreft met name de afschrijvingslasten voor ICT.

Huisvestingslasten

De huisvestingslasten zijn hoger dan begroot, maar vrijwel gelijk aan 2017. De afrekening van de energiekosten is nog niet verantwoord in 2018.

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Vershil	Realisatie 2017	Vershil
Onderhoud	6.000	5.000	1.000	3.000	3.000
Schoonmaak	18.000	17.000	1.000	18.000	0
Energie	11.000	10.000	1.000	16.000	-5.000
Heffingen en overige huisvestingslasten	3.000	2.000	1.000	1.000	2.000
	38.000	34.000	4.000	38.000	0

Overige instellingslasten

De overige instellingslasten zijn lager dan begroot en dan in 2017. De administratie en beheerslasten zijn een stuk hoger dan begroot, voornamelijk voor accountantskosten en bestuur- en managementondersteuning. De accountantskosten zijn te laag begroot en de managementondersteuning betreft o.a. de huur van een gezamenlijke bestuursruimte voor drie schoolbesturen. De bijdragen van de andere schoolbesturen zijn verantwoord bij de baten. De lasten voor inventaris en apparatuur zijn hoger dan begroot, maar lager dan in 2017. Dit betreft de huur van de I-pads. In de begroting was daar geen rekening mee gehouden en het 1^e jaar waren de kosten hoger. De lasten voor leermiddelen zijn lager dan begroot en dan in 2017, voornamelijk voor ICT. De overige lasten zijn een stuk lager dan begroot en lager dan in 2017. Dit betreft o.a. reproductiekosten, buitenschoolse activiteiten en onderwijsprofilering.

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Verschil	Realisatie 2017	Verschil
Administratie en beheerslasten	35.000	21.000	14.000	22.000	13.000
Inventaris en apparatuur	16.000	2.000	14.000	23.000	-7.000
Leermiddelen	27.000	29.000	-2.000	30.000	-3.000
Overige lasten	36.000	70.000	-34.000	45.000	-9.000
	114.000	122.000	-8.000	120.000	-6.000

Financiële Baten en Lasten:

De financiële baten en lasten zijn iets lager dan begroot en dan in 2017. Dit wordt veroorzaakt door de lage rentestand.

11.5 Investerings- en (financierings)beleid

Liquiditeit

Het beleid van de stichting is gericht op het zoveel mogelijk met eigen middelen financieren van de investeringen die niet door derden worden gefinancierd. De liquide positie van de stichting is gezien de liquiditeitsratio van 2.2 (2017: 1,9) goed te noemen. Er is derhalve geen aanleiding voor het aantrekken van vreemd kapitaal ten behoeve van de investeringen. Wel wordt bij het aangaan van (nieuwe) verplichtingen getoetst of nieuwe investeringen passen binnen de beleids- en liquiditeits-doelstellingen en of ze verantwoord en noodzakelijk zijn. In bepaalde gevallen kan lease of huur voordelen bieden en als alternatief dienen voor financiering uit eigen middelen. De investeringen van 2018 zijn met eigen middelen gefinancierd.

Huisvesting

In januari 2018 heeft er regulier klein binnenonderhoud plaats gevonden en is de renovatie van enkele ruimtes afgerond. De directiekamer en de naastgelegen pantry zijn gerenoveerd en twee reeds jaren niet gebruikte leerling-toiletruimtes zijn omgebouwd tot kantoor/ spreekkamers. De kosten hiervan zijn bij de gemeente Den Helder declarabel in het kader van toegewezen middelen voor onderwijskundige vernieuwingen. In de tweede helft van 2017 is een werkgroep gestart met voorbereidingen om de speelvoorzieningen, zoals klim- en klautertoestellen, zandbak en de naaste omgeving, veilig en aantrekkelijk te laten zijn. In het voorjaar 2018 is een start gemaakt. De werkzaamheden worden in fases uitgevoerd. In 2018 zijn alle speeltoestellen gekeurd en noodzakelijk onderhoud is uitgevoerd. In 2018 is er ook een start gemaakt met het uitvoeren van binnen- en buitenonderhoudswerkzaamheden.

Vandalisme en spoedprocedures

In 2018 zijn er geen schades geweest.

Investerings

Voor de investeringen in 2018 is een investeringsplanning gemaakt. De in 2018 geplande investeringen zijn uitgevoerd. De meest in het oog springende investeringen zijn de aanschaf en installatie van zes vaste en 3 verrijdbare touchscreens, de aanschaf van nieuwe kunststof leerlingstoelen en diverse muziekinstrumenten in het kader van het muziekproject, waaronder een elektronische vleugel, leerlinggitaren en akoestische muziekmaterialen.

Meerjarenbegroting

De investeringen moeten in overeenstemming zijn met de geest van de meerjarenbegroting.

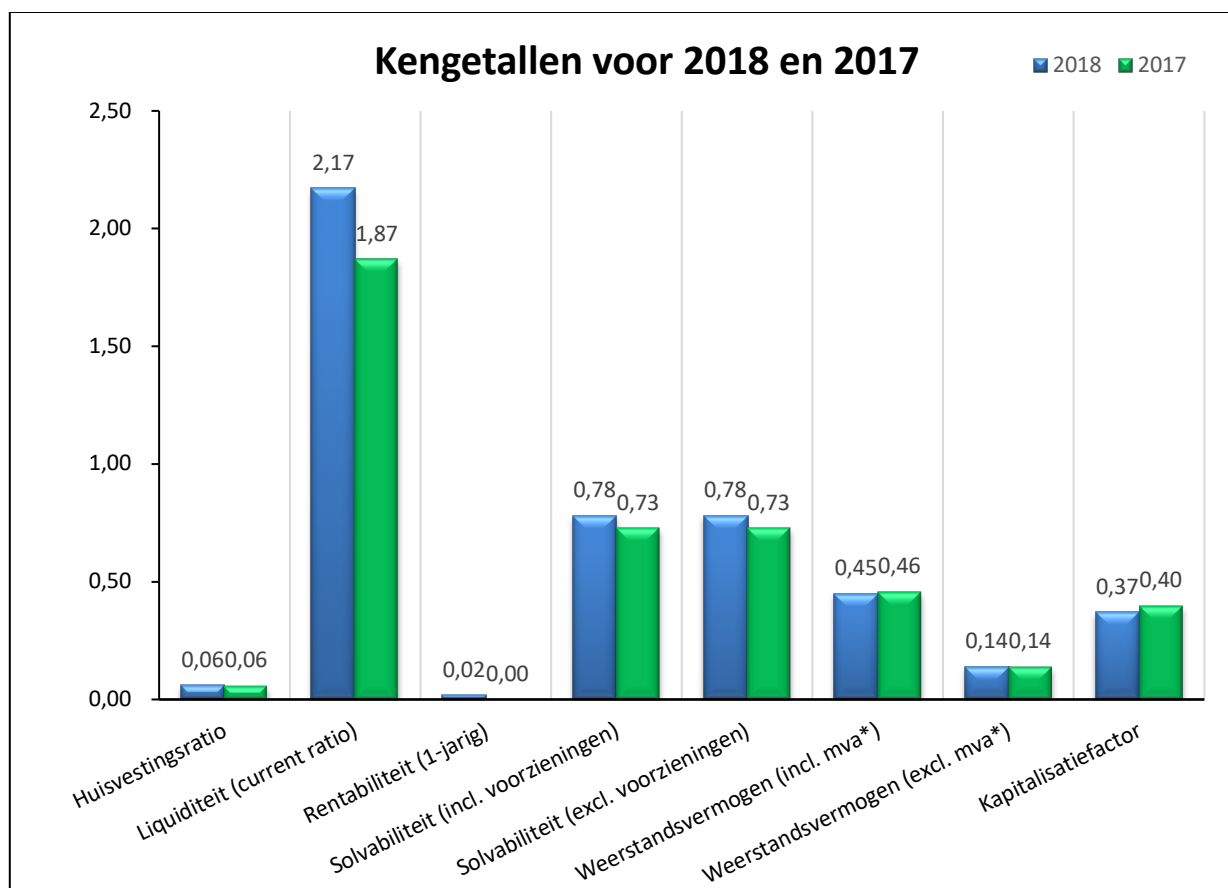
12 Kengetallen

In onderstaande tabel zijn meerdere kengetallen opgenomen. Als er een signaleringswaarde is vastgesteld door de onderwijsinspectie dan staat deze vermeld. Indien bepaalde kengetallen erg afwijken ten opzichte van de signaleringswaarde, kan dit aanleiding zijn tot verder onderzoek naar een financieel risico door de onderwijsinspectie.

Een signaleringswaarde is echter geen norm voor de onderwijsinspectie.

Kengetal	2018	2017	Signaleringswaarde onderwijsinspectie
Huisvestingsratio	0,06	0,06	> 0,10
Liquiditeit (current ratio)	2,17	1,87	< 0,75
Rentabiliteit (1-jarig)	0,02	0,00	< -0,10
Solvabiliteit (incl. voorzieningen)	0,78	0,73	< 0,30
Solvabiliteit (excl. voorzieningen)	0,78	0,73	geen
Weerstandsvormogen (incl. mva)	0,45	0,46	< 0,05
Weerstandsvormogen (excl. mva)	0,14	0,14	geen
Kapitalisatiefactor	0,37	0,40	geen

Bovenstaande kengetallen zijn hieronder grafisch weergegeven.

12.1 Huisvestingsratio

Het kengetal "huisvestingsratio" geeft de verhouding aan van de lasten van huisvesting afgezet tegen de totale lasten (inclusief financiële lasten).

Definitie: Som van de huisvestingslasten en afschrijvingen gebouwen en terreinen gedeeld door som van de totale lasten (inclusief financiële lasten).

Omschrijving	31-12-2018	31-12-2017
- Huisvestingslasten	38.434	38.749
- Afschrijvingen gebouwen en terreinen	<u>13.637</u>	<u>13.599</u>
Som van de huisvestingslasten en afschrijvingen gebouwen en terreinen	52.071	52.348
- Totale lasten	939.548	890.550
- Financiële lasten	<u>0</u>	<u>0</u>
Som totale lasten en financiële lasten	939.548	890.550
Kengetal:	0,06	0,06

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde van groter dan 0,10.

De huisvestingsratio is voor 2018 lager dan de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking met 2017 is de huisvestingsratio gelijk gebleven.

12.2 Liquiditeit

De liquiditeit geeft aan in hoeverre de organisatie op korte termijn aan haar verplichtingen kan voldoen.

Definitie: De verhouding tussen de vlottende activa (som van liquide middelen en vorderingen) en de kortlopende schulden.

Omschrijving	31-12-2018	31-12-2017
- Liquide middelen	148.003	195.330
- Vorderingen	<u>111.644</u>	<u>87.240</u>
Vlottende activa	259.647	282.570
Kortlopende schulden	119.685	151.187
Kengetal:	2,17	1,87

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde kleiner dan 0,75.

De liquiditeitsratio geeft aan dat 2,17 keer kan worden voldaan aan de uitstaande kortlopende schulden, bestaande uit de posten benoemd in de toelichting op de balans onder 2.4 Kortlopende schulden.

De Stichting heeft op 31 december 2018 de beschikking over € 148.003 aan liquide middelen en heeft daarnaast € 111.644 openstaan aan nog te ontvangen bedragen. Deze bedragen zijn binnen één jaar opeisbaar, waardoor kan worden voldaan aan de openstaande schulden die binnen één jaar voldaan moeten zijn, te weten € 119.685.

De liquiditeitspositie is voor 2018 groter dan de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking met 2017 is de liquiditeitspositie gestegen.

In bovenstaande berekening is geen rekening gehouden met de in de voorzieningen opgenomen verplichtingen.

12.3 Rentabiliteit

De rentabiliteit geeft de verhouding aan tussen het resultaat en de totale baten.

Definitie: Resultaat gedeeld door de totale baten (inclusief financiële baten).

Omschrijving	31-12-2018	31-12-2017
Resultaat	18.207	-2.385
- Totaal baten	957.361	887.758
- Financiële baten	<u>394</u>	<u>407</u>
Som totaal baten inclusief financiële baten	957.755	888.165
Kengetal 1-jarig:	0,02	0,00

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde kleiner dan -0,10.

De rentabiliteit geeft aan hoeveel van de totale opbrengsten omgezet wordt in het uiteindelijke resultaat.

De stichting heeft met de totale baten, te weten € 957.755, een resultaat behaald van € 18.207. Dit houdt in dat 0,02 deel van de baten wordt omgezet in het uiteindelijke resultaat, ofwel van elke euro die wordt ontvangen, wordt € 0,02 behouden en wordt € 0,98 besteed. De rentabiliteit is voor 2018 hoger dan de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking met 2017 is de rentabiliteitspositie gestegen.

12.4 Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de verhouding tussen eigen en vreemd vermogen aan en verschaft dus inzicht in de financieringsopbouw. De solvabiliteit geeft ook aan in hoeverre de instelling op langere termijn aan haar verplichtingen kan voldoen.

Definitie inclusief voorzieningen: Eigen vermogen en voorzieningen gedeeld door het totale vermogen

Omschrijving	31-12-2018	31-12-2017
- Eigen vermogen	426.599	408.392
- Voorzieningen	<u>2.774</u>	<u>2.625</u>
Som eigen vermogen en voorzieningen	429.373	411.017
Totaal vermogen	549.058	562.204
Kengetal:	0,78	0,73

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde kleiner dan 0,30.

Deze definitie van de solvabiliteit geeft aan dat 78% van het totale vermogen uit eigen vermogen ofwel reserves en voorzieningen bestaat, hetgeen inhoudt dat slechts 22% van het totale vermogen gefinancierd wordt met vreemd vermogen.

De solvabiliteitspositie is voor 2018 groter dan de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking met 2017 is de solvabiliteitspositie gestegen.

Definitie exclusief voorzieningen: Eigen vermogen gedeeld door het totale vermogen

Omschrijving	31-12-2018	31-12-2017
Eigen vermogen en voorzieningen	426.599	408.392
Totaal vermogen	549.058	562.204
Kengetal:	0,78	0,73

De onderwijsinspectie hanteert geen signaleringswaarde voor deze berekening van de solvabiliteit.

12.5 Weerstandsvermogen:

Het weerstandsvermogen geeft aan het vermogen om niet-voorziene tot de reguliere bedrijfsvoering behorende risico's op te vangen.

Definitie inclusief materiële vaste activa: Het eigen vermogen gedeeld door de totale baten (inclusief financiële baten)

Omschrijving	31-12-2018	31-12-2017
Eigen vermogen	426.599	408.392
- Totaal baten	957.361	887.758
- Financiële baten	<u>394</u>	<u>407</u>
Som totaal baten inclusief financiële baten	957.755	888.165
Kengetal:	0,45	0,46

De onderwijsinspectie hanteert een signaleringswaarde kleiner dan 0,05.

In deze definitie wordt de rol van het eigen vermogen als risicobuffer voor onvoorziene gebeurtenissen benadrukt. Bij toepassing en verankering van het risicomanagement in de organisatie en het goed functioneren van de planning & control cyclus blijven altijd restrisico's achter. Voor het opvangen van de mogelijke financiële effecten moet het bestuur voldoende weerstandsvermogen hebben of opbouwen. Het weerstandsvermogen is voor 2018 groter dan de signaleringswaarde onderwijsinspectie. In vergelijking met 2017 is het weerstandsvermogen gedaald.

Definitie exclusief materiële vaste activa:

Het eigen vermogen minus de materiële vaste activa gedeeld door de totale baten (inclusief financiële baten).

Omschrijving	31-12-2018	31-12-2017
- Eigen vermogen	426.599	408.392
- Materiële vaste activa gebouwen en terreinen	<u>289.411</u>	<u>279.634</u>
Vershil balans totaal en materiële vaste activa gebouwen en terreinen	137.118	128.758
- Totaal baten	957.361	887.758
- Financiële baten	<u>394</u>	<u>407</u>
Som totaal baten inclusief financiële baten	957.755	888.165
Kengetal:	0,14	0,14

De onderwijsinspectie hanteert geen signaleringswaarde voor deze berekening van het weerstandsvermogen.

12.6 Weerstandsvermogen

De kapitalisatiefactor geeft een indicatie hoe rijk een schoolbestuur is; dit om te signaleren of onderwijsorganisaties misschien een deel van hun kapitaal niet of inefficiënt benutten voor de vervulling van hun taken.

Definitie: De activazijde van de balans minus de materiële vaste activa betreffende gebouwen en terreinen gedeeld door de totale baten (inclusief financiële baten)

Omschrijving	31-12-2018	31-12-2017
- Balans totaal	549.058	562.204
- Materiële vaste activa gebouwen en terreinen	<u>197.111</u>	<u>210.748</u>
Vershil balans totaal en materiële vaste activa gebouwen en terreinen	351.947	351.456
- Totaal baten	957.361	887.758
- Financiële baten	<u>394</u>	<u>407</u>
Som totaal baten inclusief financiële baten	957.755	888.165
Kengetal:	0,37	0,40

De onderwijsinspectie hanteert geen signaleringswaarde voor de kapitalisatiefactor.

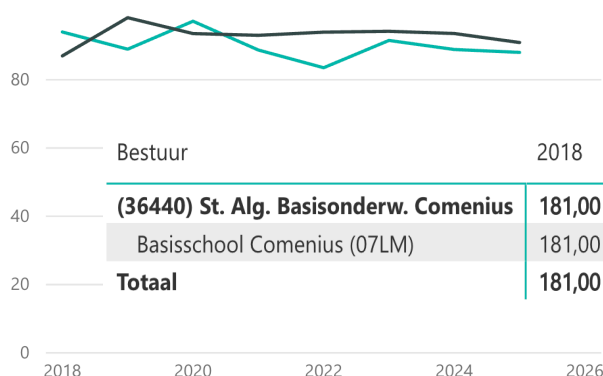
13 Toekomstparagraaf

Kengetallen

Sinds 2014 geeft het **Arbeidsmarktplatform Primair onderwijs** het Scenariomodel Primair Onderwijs uit. In onderstaande grafiek wordt een basisprognose gegeven van het leerlingenaantal van onze Algemene Basisschool Comenius, op grond van de publieke gegevens van DUO (leerlingentellingen en formatiedata), CBS (bevolkingsgegevens) en Planbureau voor de leefomgeving (bevolkingsprognose). Het gebruikte model wordt regelmatig geactualiseerd met nieuwe gegevens. Op basis van dit model kan het bestuur zelf actuele modellen genereren. Zie voor het meest actuele model voor de periode 2018 -2025 onderstaande grafische weergave en de geprognoseerde leerlingenaantallen waarop de grafiek is gebaseerd.

Leerlingen per jaar en onder/bovenbouw

OnderbouwBov... ● Bovenbouw ● Onderbouw

De basisprognose van het Scenariomodel geeft door de jaren heen een stabilisering van het leerlingenaantal weer met hier en daar een lichte stijging/ daling. Dit komt overeen met de voorzichtige raming van het bestuur in de komende vijf jaren.

Kengetallen

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Aantal leerlingen 1 oktober	169	181	182	183	190	185
Personele bezetting in fte						
Bestuur/ management	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Personeel primair proces	7,45	7,48	7,60	7,15	6,70	6,70
Ondersteunend personeel	0,80	0,92	0,80	0,80	0,80	0,80
Totaal personele bezetting	10,25	10,40	10,40	9,95	9,50	9,50
Aantal leerlingen/ Totaal personeel	16,49	17,41	17,50	18,39	20,00	19,47
Aantal leerlingen/ Onderwijzend personeel	22,69	24,21	23,95	25,59	28,36	27,61

De school groeit met 5,7 % gemiddeld op jaarbasis, sedert 2003. Op basis van de door het Arbeidsmarktplatform voorspelde in- en uitstroomgegevens kunnen wij stellen dat de school de komende vijf jaren met nog eens 5% gemiddeld per jaar zal groeien. In de meerjarenplanning en –begroting gaan we echter uit van de zelf berekende leerlingenprognose, zoals vermeld in de meerjarenbegroting.

Op basis van het feit dat de school groeit, tegen de dalende trend van de regio in, is er behoefte aan een (voorzichtige) groei-raming van het aantal leerkrachten. Geen rekening is gehouden met de extra formatieve inzet in verband met de extra middelen die beschikbaar komen vanaf het schooljaar 2019-2020 door het naar voren halen van de extra middelen voor de werkdrukvermindering.

13.1 Investeren op basis van Ambities

Groei, personeel, gepersonaliseerd, digitaal en cultureel-creatief

De groei van de school biedt de school mogelijkheden om meer personeel aan te nemen. Onderzoek moet uitwijzen wanneer en op welke wijze dit noodzakelijk is. Wordt het “meer van hetzelfde” of realiseren we nieuwe mogelijkheden tot verbreding, verdieping en differentiatie van functies. Met het oog op de koers naar gepersonaliseerd onderwijs, projectmatig werken en meer aandacht voor de cultureel-creatieve ontwikkeling, zal gekeken worden naar de functieomschrijving van de nieuwe medewerker(s). Groei brengt ook uitbreiding van middelen met zich mee, zoals aanschaf van meubilair en materialen en andere onderwijsmiddelen. Op dit moment blijven er rond de 100 kinderen per dag over, verdeeld over 2 groepen. Ook hiervoor zijn voorzieningen nodig.

Gemeenschapsgevoel en ontplooiing

We zijn een school met een sterk gemeenschapsgevoel, werken aan structuur, en zelfverantwoordelijkheid. Met elan is in 2018 verder gewerkt aan de ontwikkeling van de culturele, creatieve en musische vorming. Daar is meer ruimte voor nodig dan alleen in de lokalen. Verder is onze filosofie dat voor een goede sociaal-emotionele en interactieve ontwikkeling ruimte een belangrijke voorwaarde is. Het brengt rust. Een belangrijke pijler voor ons onderwijs. Met name deze motivaties hebben ertoe geleid dat de school heeft geïnvesteerd in grotere groepsruimtes. Door alle investeringen staat er nu een gebouw dat fraai toegerust is voor uitblinkend onderwijs. Het is van belang om te blijven investeren in mens en materiaal om zo duurzaam en innovatief te blijven ontwikkelen.

Duurzaam, Innovatief, Terugverdienen en Herinvesteren

De school heeft geïnvesteerd in het plaatsen van zonnepanelen. Niet alleen om investeringen (deels) te kunnen terugverdienen, maar ook om duurzame toekomst- ontwikkelingen te initiëren en om de kinderen hiervan bewust te maken. De school is zelfvoorzienend in de volledige behoefte aan elektra en daardoor kan de vergoeding van de materiele kosten ingezet worden voor de bekostiging van nieuwe ambities, waaronder gepersonaliseerd leren en andere innovatieve ontwikkelingen.

Huisvesting: Onderhoud buiten en binnen

De focus voor de huisvesting wordt vanaf 2017/2018 gelegd op onderhoud. Dit op basis van het “Meerjarenonderhoudsplan 2016-2020”. De werkzaamheden, voortvloeiend uit het meerjarenonderhoudsplan, worden jaarlijks geactualiseerd en zo nodig bijgesteld.

Balans

Activa	Realisatie 31-12-2017	Realisatie 31-12-2018	Prognose 31-12-2018	Prognose 31-12-2019	Prognose 31-12-2020	Prognose 31-12-2021
Gebouwen	210.748	197.111	204.109	183.474	169.837	156.200
Materiële vaste activa	68.887	92.300	60.891	68.248	46.673	28.549
Totaal vaste activa	279.634	289.411	265.000	251.722	216.510	184.749
Vorderingen	87.240	111.644	80.000	110.000	110.000	110.000
Liquide middelen	195.330	148.003	220.233	243.781	385.366	543.326
Totaal vlottende activa	282.570	259.647	300.233	353.781	495.366	653.326
Totaal activa	562.204	549.058	565.233	605.503	711.876	838.075

Passiva	Realisatie 31-12-2017	Realisatie 31-12-2018	Prognose 31-12-2018	Prognose 31-12-2019	Prognose 31-12-2020	Prognose 31-12-2021
Algemene reserve	354.791	370.733	355.741	426.136	532.009	657.208
Bestemmingsreserve (publiek)	36.503	36.500	36.500	36.500	36.500	36.500
Bestemmingsreserve (privaat)	17.098	19.367	19.367	19.367	19.367	19.367
Totaal eigen vermogen	408.392	426.599	411.608	482.003	587.876	713.075
Voorzieningen	2.625	2.774	3.625	3.500	4.000	5.000
Kortlopende schulden	151.187	119.685	150.000	120.000	120.000	120.000
Totaal passiva	562.204	549.058	565.233	605.503	711.876	838.075

Toelichting op de balans

De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in materiële vaste activa. Voor de komende drie jaar zal naar verwachting € 0 geïnvesteerd worden en bedragen de afschrijvingslasten € 105.000. Hierdoor neemt de omvang van de materiële vaste activa af. De vorderingen zijn ongeveer op het niveau van 2018 gehouden. De liquide middelen, die als sluitpost zijn berekend, nemen toe voornamelijk doordat de investeringen lager zijn dan de afschrijvingen.

Het eigen vermogen neemt elk jaar toe door de verwachte positieve resultaten. De voorzieningen nemen toe doordat de verwachte onttrekkingen lager zijn dan de dotaties. De kortlopende schulden zijn ongeveer op het niveau van 2018 gehouden.

Door dit alles neemt het balanstotaal toe.

Staat van baten en lasten

	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Baten						
Rijksbijdragen OCenW	813.045	884.033	826.903	936.421	967.771	995.613
Overige overheidsbijdragen	8.900	0	0	0	0	0
Overige baten	65.813	73.328	45.695	59.510	50.965	45.915
Totaal baten	887.758	957.361	872.598	995.931	1.018.736	1.041.528
Lasten						
Personele lasten	699.610	751.242	687.160	750.550	725.362	732.279
Afschrijvingen	31.951	35.715	28.421	37.689	35.212	31.761
Huisvestingslasten	38.749	38.434	34.226	38.315	38.315	38.315
Overige instellingslasten	120.240	114.157	121.970	113.974	113.974	113.974
Totaal lasten	890.550	939.548	871.777	940.528	912.863	916.329
Saldo baten en lasten	-2.792	17.813	821	55.403	105.873	125.199
Financiële baten	407	394	467	0	0	0
Financiële lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal financiële baten en lasten	407	394	467	0	0	0
Nettoresultaat	-2.385	18.207	1.288	55.403	105.873	125.199

Toelichting op de staat van baten en lasten

De rijksbijdragen stijgen door de hogere leerlingenaantallen. In de begroting is geen rekening gehouden het naar voren halen van de extra middelen voor de werkdrukverlaging vanaf het schooljaar 2019-2020. De overige baten betreffen de ouderbijdragen, overblijfgelden en leerlingbijdragen voor activiteiten en huur en medegebruik. In 2018 zijn deze hoger o.a. doordat er premiedifferentiatie, sponsorgelden en een subsidie voor muziekonderwijs ontvangen zijn.

De personele lasten nemen eerst af door een lagere formatieve inzet. Daarna stijgen ze door de periodieken. Geen rekening is gehouden met een eventuele hogere personele inzet in verband met het naar voren halen van de extra middelen voor de werkdrukverlaging. De afschrijvingslasten liggen eerst iets boven het niveau van 2018 door de gedane investeringen in 2018, maar nemen na 2019 af doordat geen investeringen opgenomen zijn. De huisvestingslasten zijn begroot op vrijwel hetzelfde niveau als de realisatie van 2018. De overige instellingslasten zijn vrijwel op hetzelfde niveau begroot als de realisatie van 2018. In verband met lager rentestand zijn geen financiële baten begroot.

Risico's en risicobeheersing

De exploitatierisico's van een schoolbestuur met één school zijn zeker aanwezig. Comenius houdt hier in de meerjarenbegroting en de investeringen rekening mee.

De financiële uitwerking van de plannen op de diverse sturingsgebieden van de organisatie zijn opgenomen in de meerjaren exploitatiebegroting, de balans, de investeringsbegroting en de liquiditeitsbegroting. De ontwikkelingen voor de komende vier jaren zijn ambitieus en worden verwoord in het Meerjarig Schoolplan. Regelmatig wordt gecontroleerd en bijgehouden of de ontwikkelingen nog in de pas lopen met de begrote financiële prognoses. Dit "vinger aan de pols" principe geeft een strak kader om financieel niet uit de bocht te vliegen.

- **Leerlingenaantallen**

Het risico ontstaat voornamelijk als er minder leerlingen worden aangemeld dan voorzien. Daardoor kan een situatie ontstaan dat verplichtingen aan personeel niet meer kunnen worden gedekt door de inkomsten. Dit vraagt om een kritisch, oplettend en proactief anticiperen op de leerling-bewegingen en de daaraan gekoppelde inkomsten, uitgaven en kengetallen.

Volgens de statistische modellen van de gemeente Den Helder, het arbeidsmarkt platform PO en BRON laat het leerlingaantal van de school groei zien. Het arbeidsmarktplatform spreekt van een sterke groei. De in het model van het Arbeidsmarktplatform getoonde sterke leerlingentoename is in het bestuursmodel naar beneden toe bijgesteld. Dit is in de opinie van het bestuur een meer realistische weergave.

De trend die beide modellen weergeven is evenals de berekening van de school dezelfde. De animo voor de school is op dit moment groter dan gepland en de verwachting is dat deze positieve lijn nog even door zal gaan. Dit komt voort uit een doelbewust en gestuurde innovatieve en duurzame ontwikkeling en het resultaat levert een vernieuwde stimulans om de ingeslagen weg van verandering en voortgaande ontwikkeling stevig voort te zetten.

- **De Wet werk en zekerheid**

Door deze wet kan het lastig worden om korttijdelijke vervangingen te realiseren door de verplichtingen die ontstaan nadat iemand een paar keer heeft ingevallen. Inmiddels heeft er een verruiming plaatsgevonden voor wat betreft de piekperiode gedurende de wintermaanden. Het ziekteverzuim is in 2018 fors gestegen, namelijk van 2.7% naar 14.9%. Daardoor bestaat het risico van herbenoemingsverplichtingen, een malus van het Vervangingsfonds en een hogere ZW/WGA-premie.

- **De nieuwe bekostigingssystematiek**

De bekostiging wordt t.z.t vereenvoudigd. Er is een tool beschikbaar waarop een indicatie van de effecten gegeven wordt op basis van de gegevens op de teldatum 1-10-2017. Dit zou leiden tot een hogere bekostiging van ca. €37.000.

- **De nieuwe gewichtenregeling**

De gewichten regeling is per 1-10-2018 herzien. Op basis van de nu beschikbare gegevens leidt dit tot een lagere bekostiging vanaf het schooljaar 2019-2020. In dat jaar wordt deze nog voor 75% gecompenseerd.

Hierna is in tabelvorm een voorlopige inschatting gemaakt van de bedragen die gemoeid zijn bij de financiële risico's en de kans dat dit zich voor gaat doen. Bij de belangrijkste financiële risico's is hiervoor al aangegeven hoe een en ander gemonitord wordt. Bij de jaarlijkse actualisatie van de meerjarenbegroting wordt rekening gehouden met de dan bekende gegevens en prognoses, zoals de leerlingenaantallen, de actuele vergoedingsbedragen, de formatieve verplichtingen e.d. Daarmee wordt een deel van de risico's in de reguliere meerjarenbegroting opgenomen.

	Afgedekt in MJB €	Bedrag €	Kans	Risico €
Daling leerlingenaantal				
Variabel bedrag per leerling		6.000		
Aantal leerlingen		5		
Minder bekostiging		30.000	50%	15.000
Indien van toepassing vanaf 2020 in MJB opnemen				
Wet Werk en Zekerheid				
Vaste benoeming 1 FTE		66.000		
Aantal jaren		2		
Extra kosten		132.000	25%	33.000
Indien van toepassing vanaf 2020 in MJB opnemen				
Hogere ZW-premie/WGA premie				
1 % van loonsom		7.700		
Aantal jaren		10		
Extra kosten		77.000	25%	19.250
Indien van toepassing vanaf 2020 in MJB opnemen				
Malus Vervangingsfonds				
Premie VF		29.500		
Bandbreedte 1,1		32.450		
Declaraties 2018		44.550		
Meer gedeclareerd		12.100		
Malus 50%		6.050	100%	6.050
Gewijzigde financiering				
Vereenvoudiging bekostiging				
Hogere vergoeding		37.000	0%	0
Verwachting is dat dit risico nihil is				
Voorlopige berekeningen laten een stijging zien				
Nieuwe gewichtenregeling				
Lagere vergoeding		10.000	100%	10.000
Vanaf 2020 in de MJB opnemen				
Totaal		0 218.050		83.300

De kans dat alle risico's zich tegelijkertijd voordoen, is gering. Gelet op de financiële positie van de Stichting, ook op termijn, zijn er voldoende financiële reserves om tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit in gevaar komt. Maar mocht het risico van € 83.300 zich daadwerkelijk voordoen in de periode tot eind 2021, dan nog is het weerstandsvermogen 0.60 per 31 december 2021.

14 Treasuryverslag

De stichting heeft in 2017 een nieuw treasurystatuut vastgesteld, waarmee het voldoet aan de nieuwe regeling beleggen en belenen zoals die per 1-7-2016 van toepassing is. De stichting heeft een zeer terughoudend financieel beleid gevoerd. Er is gebruik gemaakt van spaarrekeningen. De tegoeden op deze rekeningen zijn direct opeisbaar. De rekeningen zijn ondergebracht bij de ING en de Rabobank.

15 Overig

15.1.1 Horizontale verantwoording: “Goed Bestuur”

Het schoolbestuur van de st Algemeen Basisonderwijs Comenius betreft in het kader van Goed Bestuur zijn intern toezicht, schoolteam, medezeggenschapsraad en ouders actief bij de organisatie en het beleid in en om de school. Het schoolbestuur gaat het gesprek, ook wel de ‘horizontale dialoog’ genoemd, aan met deze direct belanghebbenden. Ook aan het gesprek met andere belangrijke partners en de omgeving wordt de nodige aandacht besteed. Dit gesprek voeren hoort bij goed bestuur, past bij cyclische kwaliteitszorg en draagt bij aan verbetering van de onderwijskwaliteit.

15.1.2 Prestatiebox

Het bestuur heeft de middelen van de prestatie box PO, in 2018 besteed aan de volgende doelen:

- Opbrengstgericht werken
- Professionalisering van leraren en schoolleiders
- Versterking, samenhang en kwaliteit van cultuureducatie

De uitgaven voor de genoemde bestedingsdoeleinden zitten verweven in de totale verantwoording van activiteiten en leermiddelen in dit bestuursverslag. De middelen zijn afkomstig uit meerdere bronnen: 1. de reguliere bekostiging; 2. de bijzondere bekostiging en 3. de vrijwillige ouderbijdrage. Overigens is met het in werking treden van de regeling prestatiebox primair onderwijs 2015-2020 (1 augustus 2015) de afzonderlijke gegevenslevering ter verantwoording van de middelen uit de prestatiebox komen te vervallen.

15.1.3 Internationalisering en toekomstige ontwikkelingen

Op het gebied van internationalisering zijn in 2018 geen van tevoren geplande acties te melden. Wel vermeldenswaard is dat het team van de Abs Comenius een team uit België gedurende heeft ontvangen en geïnformeerd over de personalisering en digitalisering van onderwijs aan de school. Mogelijke plannen voor de toekomst worden meegenomen in het nog te realiseren strategisch beleidsplan 2020-2024.

15.1.4 Onderwijs, onderwijs programmatische zaken en opbrengsten

In dit bestuursverslag op de pagina's 14 t/m 40 wordt ruimschoots aandacht besteed aan de onderwijskundige onderbouwing, onderwijskundig programmatische zaken en onderwijskwaliteit. Voor meer informatie over dit onderwerp verwijzen we naar de website van de schoolorganisatie: www.abscomenius.nl en daar vermelde documenten, zoals: schoolinformatiegids. In deze gids is een apart hoofdstuk opgenomen over de onderwijsresultaten.

15.1.5 Omgevingsverkenning/ maatschappelijke ontwikkelingen

Nederland bevindt zich in een periode van economische bloei. Toch zijn in het onderwijs de bezuinigingen, die tijdens de eurocrisis zijn doorgevoerd, nog duidelijk merkbaar in het onderwijs. Volgens de overheid werd er niet bezuinigd op onderwijs en toch kwamen de besturen steeds “krapper” in hun financiële middelen te zitten door de “stille” bezuinigingen. Lasten, vnl. in de personele en gebouwfafhankelijke sfeer werden hoger, maar de rijksvergoedingen stegen niet mee.

Ondanks de door de overheid beschikbaar gestelde en in het vooruitzicht gestelde financiële middelen, is er geen substantiële verbetering. Er is nu al een groot tekort aan onderwijspersoneel en onvoldoende animo bij jongeren om de opleiding voor leraar te volgen, vanwege de lage status en beloning van het leraarsvak. Tegelijkertijd verlaten nu en ook de komende jaren vele leraren het beroep vanwege pensionering en wellicht ook door desillusie.

Het aantal kinderen in grote delen van Nederland, waaronder ook de kop van Noord-Holland, daalt. Dalende leerlingenaantallen noodzaken schoolbesturen en gemeentes om rond de tafel te gaan zitten met betrekking tot de uitwerking van deze “ontgroening”. Voor de schoolbesturen betreft het veelal ook vertrek van personeel en extra lasten op personeelsgebied. Het personeelstekort door pensionering en overige uitstroom laat zich nu al voelen. Daarbij komt de grote daling van nieuw/ jong personeel. Het beroep is niet aantrekkelijk, er is sprake van een hoge werkdrukbeleving en de salariëring is achtergebleven bij de maatschappelijke ontwikkelingen.

Genoemde en niet-genoemde ontwikkelingen leiden tot onrust en onvrede. Dat draagt niet bij aan een positieve beleving van het werk-, leer- en leefklimaat en bemoeilijkt daardoor het realiseren van een optimaal schoolklimaat.

OP REISDe wijde wereld in!

JAARVERSLAG 2018

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA, PASSIVA EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn conform de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs (RJO). Op basis van de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs worden Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving toegepast (behoudens afwijkingen aanvullingen in de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs). De jaarrekening is opgesteld in gehele euro's.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Voor zover noodzakelijk worden op de vorderingen voorzieningen getroffen voor verwachte oninbaarheid.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen voor waardering van activa, passiva en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Grondslagen Balans

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of de vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen. De afschrijvingen vinden lineair en naar tijdsgelang plaats op basis van de verwachte toekomstige gebruiksduur.

Onderstaand worden de afschrijvingstermijnen per categorie weergegeven. Tevens zijn de activeringsgrenzen vermeld.

Categorie	afschrijvings- termijn in maanden	afschrijvings- percentage per jaar	activerings- grens in €
<u>Gebouwen</u>			
Verbouwingen/onderwijskundige vernieuwing	20	5	500
<u>Installaties</u>			
Verwarming, liften	15	6,67	500
Alarm	10	10	500
<u>Kantoormeubilair en inventaris</u>			
Bureau's, kasten, tafels en stoelen	20	5	500
Stoelen	20	5	500
<u>Schoolmeubilair en inventaris</u>			
Docententafels, borden, kasten,			
Docententafels, borden, kasten, tafels, kapstokken	20	5	500
Leerlingsets	20	5	500
<u>Schoonmaakapparatuur</u>	5	20	500
<u>Onderwijsapparatuur en machines</u>	5	20	500
<u>ICT</u>			
Netwerk, telefooncentrale	10	10	500
Servers, printers	4	25	500
Computers	4	25	500
Digiborden	7	14,28	500

Onderwijsmethoden			
Leermethoden	8	12,5	500
Sport- en spelmateriaal	20	5	500
OLP	8	12,5	500
ICT	3	33,33	500
Meubilair	10	10	500

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve(s) en bestemmingsreserve(s). Hierin is tevens een segmentatie opgenomen naar publieke en private middelen.

De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, welke door het bestuur is aangebracht.

Omschrijving	Doel	Beperkingen	EUR
- Reserve personeel			20.000
- Reserve onderhoud			16.500
- Reserv buitenspelen (privaat)			13.902

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voorzieningen worden onderscheiden naar aard en doel.

Toevoegingen aan de voorzieningen vinden plaats door dotaties ten laste van de staat van baten en lasten. De onttrekkingen vinden rechtstreeks plaats ten laste van de betreffende voorziening.

Voor het contant maken van de waarde van de voorziening wordt gerekend met een rekenrente welke voor eind 2018 wordt bepaald. De berekening is als volgt:

Rekenrente = Wettelijke rente (bron: DNB) +/- Inflatie (bron: CBS).

Voor 2018 wordt er gerekend met een rekenrente van -0,10%. Waarbij de waarde voor de wettelijke rente vastgesteld is op 2,00% en de uitgangswaarde voor de inflatie 2,10% is.

Jubileumuitkeringen

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Voor de berekening van de contante waarde van de voorziening wordt gerekend met de rekenrente welke onder het kopje voorzieningen is benoemd. Daarnaast wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans.

Kortlopende schulden

De overlopende passiva betreffen de vooruitontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en/of nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.

Grondslagen Staat van Baten en lasten

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het verslagjaar, zijn in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Het resultaat van de staat van baten en lasten wordt toegevoegd aan de (bestemde) reserve(s) die door het bestuur is/ zijn bepaald.

Rijksbijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

De Stichting heeft de toegezegd-pensioenregeling bij het bedrijfstakpensioenfonds in de jaarrekening verwerkt als verplichtingenbenadering.

Voor toegezegde-bijdrageregelingen betaalt de instelling op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen. Behalve de betaling van premies heeft de instelling geen verdere verplichtingen uit hoofde van deze pensioenregelingen.

De premies worden verantwoord als personeelskosten als deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen.

Pensioenregeling

Nederlandse pensioenregelingen:

De instelling heeft op de balans geen eigen pensioenvoorziening opgenomen.

De instelling is volgens de cao PO aangesloten bij het ABP. De belangrijkste kenmerken van deze regelingen zijn:

- pensioengevende salarisgrondslag is middelloon
- er heeft in 2018 geen indexatie plaatsgevonden
- de dekkingsgraad van het ABP was per 31-12-2018 97,00%
- overige kenmerken zijn te vinden op www.abp.nl

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen betaald door de instelling. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

Grondslagen Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat als basis genomen.

Dit overzicht geeft weer waaraan de in de verslagperiode beschikbaar gekomen gelden zijn besteed.

In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering, de liquiditeit, de solvabiliteit en het vermogen van de instelling om geldstromen te genereren.

Kredietrisico

De liquide middelen staan uit bij banken die minimaal voldoen aan het treasurybeleid.

BALANS PER 31 DECEMBER 2018

En vergelijkende cijfers 2017. - na verwerking resultaatbestemming -

		31-12-2018		31-12-2017	
		€	€	€	€
1	ACTIVA				
1.1	Vaste activa				
1.1.2	Materiële vaste activa	289.411		279.634	
	<i>Totaal vaste activa</i>		289.411		279.634
1.2	Vlottende activa				
1.2.2	Vorderingen	111.644		87.240	
1.2.4	Liquide middelen	148.003		195.330	
	<i>Totaal vlottende activa</i>		259.647		282.570
	TOTAAL ACTIVA		549.058		562.204
2	PASSIVA				
2.1	Eigen vermogen	426.599		408.392	
2.2	Voorzieningen	2.774		2.625	
2.4	Kortlopende schulden	119.685		151.187	
	TOTAAL PASSIVA		549.058		562.204

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018
En vergelijkende cijfers 2017

		2018		Begroot 2018		2017	
		€	€	€	€	€	€
3	Baten						
3.1	Rijksbijdragen OCW	884.033		826.903		813.045	
3.2	Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	-		-		8.900	
3.5	Overige baten	73.328		45.695		65.813	
	<i>Totaal baten</i>		<i>957.361</i>		<i>872.598</i>		<i>887.758</i>
4	Lasten						
4.1	Personeelslasten	751.242		687.160		699.610	
4.2	Afschrijvingen	35.715		28.421		31.951	
4.3	Huisvestingslasten	38.434		34.226		38.749	
4.4	Overige lasten	114.157		121.970		120.240	
	<i>Totaal lasten</i>		<i>939.548</i>		<i>871.777</i>		<i>890.550</i>
	<i>Saldo baten en lasten *</i>		<i>17.813</i>		<i>821</i>		<i>-2.792</i>
6	Financiële baten en lasten						
6.1	Financiële baten	394		467		407	
	<i>Saldo financiële baten en lasten</i>		<i>394</i>		<i>467</i>		<i>407</i>
	Totaal resultaat *		18.207		1.288		-2.385

*(- is negatief)

Bestemming van het resultaat

Een bestemming van het resultaat is opgenomen na de toelichting op de te onderscheiden posten van de staat van baten en lasten.

KASSTROOMOVERZICHT 2018
En vergelijkende cijfers 2017

		2018		2017	
	Ref.	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering (saldo baten en lasten)			17.813		-2.792
<i>Aanpassingen voor aansluiting bedrijfsresultaat:</i>					
- Afschrijvingen	4.2	35.715		31.951	
- Mutaties voorzieningen	2.2	149		-6.163	
Totaal van aanpassingen voor aansluiting met het bedrijfsresultaat			35.864		25.788
<i>Veranderingen in werkkapitaal:</i>					
- Vorderingen	1.2.2-/1.2.2.14	-24.408		-3.938	
- Kortlopende schulden	2.4-/2.4.18	-31.502		-38.231	
Totaal van aanpassingen in werkkapitaal			-55.910		-42.169
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			-2.233		-19.173
Ontvangen interest	6.1.1-/1.2.2.14		398		407
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			-1.835		-18.766
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investerings in materiële vaste activa	1.1.2	-45.492		-19.843	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			-45.492		-19.843
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Kasstroom uit overige balansmutaties					
Mutatie liquide middelen	1.2.4		-47.327		-38.608
Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:					
		2018		2017	
		€	€	€	€
Stand liquide middelen per 1-1		195.331		233.938	
Mutatie boekjaar liquide middelen		-47.327		-38.608	
Stand liquide middelen per 31-12			148.004		195.330

TOELICHTING OP DE TE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN DE BALANS

1.1.2 Materiële vaste activa	1.1.2.1 Gebouwen	1.1.2.2 Terreinen	1.1.2.3 Inventaris en apparatuur	1.1.2.4 Overige materiële vaste activa	1.1.2.5 Vaste bedrijfs-activa in uitvoering en vooruitbetalingen op MVA	1.1.2.6 Niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbare MVA	Totaal materiële vaste activa
	€	€	€	€	€	€	€
Stand per 01-01-2018							
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs	283.147	-	161.312	75.524	-	-	519.983
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	72.399	-	111.546	56.403	-	-	240.349
Materiële vaste activa er 01-01-2018	210.748	-	49.766	19.121	-	-	279.634
Verloop gedurende 2018							
Investerings	-	-	42.286	3.206	-	-	45.492
Desinvesteringen	-	-	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	13.637	-	17.768	4.310	-	-	35.715
Afschrijvingen op desinvesteringen	-	-	-	-	-	-	-
Mutatie gedurende 2018	13.637-	-	24.517	1.104-	-	-	9.777
Stand per 31-12-2018							
Verkrijgings- of vervaardigingsprijs	283.147	-	203.598	78.730	-	-	565.475
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	86.036	-	129.315	60.713	-	-	276.064
Materiële vaste activa er 31-12-2018	197.111	-	74.283	18.017	-	-	289.411

TOELICHTING OP DE TE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN DE BALANS

1.2 Vlottende activa

1.2.2	Vorderingen	31-12-2018		31-12-2017	
		€	€	€	€
1.2.2.2	OCW	40.684		40.392	
1.2.2.3	Gemeenten en Gemeenschappelijke regelingen	38.826		38.534	
1.2.2.10	Overige vorderingen	8.771		2.383	
	<i>Subtotaal vorderingen</i>		<i>88.281</i>		<i>81.309</i>
1.2.2.12	Vooruitbetaalde kosten	23.364		5.925	
1.2.2.14	Te ontvangen interest	1		5	
	<i>Overlopende activa</i>		<i>23.365</i>		<i>5.930</i>
	Totaal Vorderingen		111.646		87.239

Alle vorderingen genoemd onder 1.2.2 hebben een looptijd korter dan een jaar .

1.2.4	Liquide middelen	31-12-2018		31-12-2017	
		€	€	€	€
1.2.4.1	Kasmiddelen	60.402		2.158	
1.2.4.2	Tegoeden op bankrekeningen	87.602		193.173	
	Totaal liquide middelen		148.004		195.331

2 Passiva

2.1	Eigen vermogen	Stand per 01-01-2018 €	Resultaat 2018 €	Overige mutaties €	Stand per 31-12-2018 €
2.1.1	Eigen vermogen				
2.1.1.1	Algemene reserve	354.791	15.941	-	370.732
2.1.1.2	Bestemmingsreserves (publiek)	36.503	-3	-	36.500
2.1.1.5	Reserve buitenspelen (privaat)	17.098	2.269	-	19.367
	Totaal Eigen vermogen	408.392	18.207	-	426.599
2.1.1.2	Bestemmingsreserves (publiek)				
		€	€	€	€
2.1.1.2.1	Reserve personeel	20.000	-	-	20.000
2.1.1.2.9	Reserve onderhoud	16.500	-	-	16.500
2.1.1.2.10	Reserve nulmeting	3	-3	-	-
	Totaal bestemmingsreserves publiek	36.503	-3	-	36.500

Reserve personeel

De bestemmingsreserve personeel is gevormd voor bepaalde toekomstige personele uitgaven die uit de huidige beschikbare middelen moeten worden gedekt, omdat toekomstige middelen daartoe mogelijk tekort schieten.

Reserve onderhoud

De bestemmingsreserve onderhoud is gevormd voor bepaalde toekomstige onderhoudswerkzaamheden die uit de huidige beschikbare middelen moeten worden gedekt, omdat toekomstige middelen daartoe mogelijk tekort schieten.

Reserve nulmeting

De bestemmingsreserve nulmeting dient ter dekking van de afschrijvingsbedragen van de per 1 januari 2005 geactiveerde inventaris en apparatuur van voor januari 2005. De reserve nulmeting is gelijk aan de waarde van de geherwaardeerde materiële vaste activa.

Reserve buitenspelen

De reserve buitenspelen is gevormd uit inkomsten van diverse acties. Deze inkomsten zijn bestemd voor de aanschaf van speeltoestellen en aanpassingen van het schoolplein in 2019.

2.2	Voorzieningen	Stand per 01-01-2018 €	Dotatie 2018 €	Onttrek-king 2018 €	Vrijval 2018 €	Rente mutatie* €	Stand per 31-12-2018 €	Bedrag < 1 jaar €	Bedrag 1 t/m 5 jaar €	Bedrag > 5 jaar €
2.2.1	Personele voorzieningen	2.625	149	-	-	-	2.774	-	922	1.852
	Totaal Voorzieningen	2.625	149	-	-	-	2.774	-	922	1.852

* bij netto contante waarde

2.2.1	Personele voorzieningen	Stand per 01-01-2018 €	Dotatie 2018 €	Onttrek-king 2018 €	Vrijval 2018 €	Rente mutatie* €	Stand per 31-12-2018 €	Bedrag < 1 jaar €	Bedrag 1 t/m 5 jaar €	Bedrag > 5 jaar €
2.2.1.4	Jubileumuitkeringen	2.625	149	-	-	-	2.774	-	922	1.852
	Totaal personele voorzieningen	2.625	149	-	-	-	2.774	-	922	1.852

* bij netto contante waarde

2.4	Kortlopende schulden	31-12-2018 €	31-12-2017 €
2.4.8	Crediteuren	5.332	40.836
2.4.9	Belastingen en premies sociale verzekeringen	38.355	33.230
2.4.10	Schulden terzake van pensioenen	9.028	7.522
2.4.12	Kortlopende overige schulden	31.616	33.900
	<i>Subtotaal kortlopende schulden</i>	<i>84.331</i>	<i>115.488</i>
2.4.14	Vooruit ontvangen subsidies OCW	786	-
2.4.17	Vakantiegeld en vakantiedagen	24.357	21.790
2.4.19	Overige overlopende passiva	10.210	13.909
	<i>Overlopende passiva</i>	<i>35.353</i>	<i>35.699</i>
	Totaal Kortlopende schulden	119.684	151.187

TOELICHTING OP DE TE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

3 Baten

3.1	Rijksbijdragen	2018		Begroot 2018		2017	
		€	€	€	€	€	€
3.1.1	Rijksbijdragen						
3.1.1.1	Rijksbijdrage OCW	820.856		769.189		759.110	
	Totaal Rijksbijdrage		820.856		769.189		759.110
3.1.2	Overige subsidies						
3.1.2.1	Overige subsidies OCW	36.417		31.790		28.173	
	Totaal Rijksbijdragen		36.417		31.790		28.173
3.1.4	Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV		26.760		25.924		25.762
	Totaal Rijksbijdragen		884.033		826.903		813.045
3.2	Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden						
3.2.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden						
3.2.2.2	Overige gemeentelijke en Gemeenschappelijke Regelingen - bijdragen en -subsidies	-		-		8.900	
	Totaal Overige overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden		-		-		8.900
	Totaal overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden		-		-		8.900
3.5	Overige baten						
3.5.1	Verhuur	3.115		-		-	
3.5.4	Sponsoring	2.275		-		250	
3.5.5	Ouderbijdragen	58.972		45.695		54.190	
3.5.10	Overige	8.966		-		11.372	
	Totaal overige baten		73.328		45.695		65.812

4 Lasten

4.1	Personeelslasten	2018		Begroot 2018		2017	
		€	€	€	€	€	€
4.1.1	Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten						
4.1.1.1	Lonen en salarissen	563.893		672.726		502.477	
4.1.1.2	Sociale lasten	128.074		-		107.426	
4.1.1.5	Pensioenpremies	74.521		-		64.356	
	Totaal lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenlasten		766.488		672.726		674.259
4.1.2	Overige personele lasten						
4.1.2.1	Dotaties personele voorzieningen	149		1.000		-	
	Vrijval personele voorzieningen	-		-		-6.163	
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	3.700		1.512		3.337	
4.1.2.3	Overige	30.396		11.922		36.760	
	Totaal overige personele lasten		34.245		14.434		33.934
4.1.3	Ontvangen uitkeringen personeel						
4.1.3.2	Uitkeringen van het Vervangingsfonds	40.554		-		1.555	
4.1.3.3	Overige uitkeringen personeel	8.937		-		7.025	
	Af: Ontvangen uitkeringen personeel		49.491		-		8.580
	Totaal personele lasten		751.242		687.160		699.613

Gemiddeld aantal werknemers

Het gemiddeld aantal werknemers bedraagt 14 in 2018 (2017: 12). Hieronder is de onderverdeling te vinden van het gemiddeld aantal werknemers.

	2018	2017
Bestuur / Management	1	1
Personeel primair proces	10	9
Ondersteunend personeel	3	2
Totaal gemiddeld aantal werknemers	14	12

4.2	Afschrijvingen	2018		Begroot 2018		2017	
		€	€	€	€	€	€
4.2.2	Afschrijvingen op materiële vaste activa	35.715		28.421		31.951	
	Totaal afschrijvingen		35.715		28.421		31.951

4.3	Huisvestingslasten	2018		Begroot 2018		2017	
		€	€	€	€	€	€
4.3.3	Onderhoudslasten (klein onderhoud)	5.838		4.771		2.117	
4.3.4	Energie en water	11.285		10.141		16.629	
4.3.5	Schoonmaakkosten	18.438		17.177		17.850	
4.3.6	Belastingen en heffingen	2.292		1.399		1.270	
4.3.8	Overige	581		738		883	
	Totaal huisvestingslasten		38.434		34.226		38.749

4.4	Overige lasten	2018		Begroot 2018		2017	
		€	€	€	€	€	€
4.4.1	Administratie en beheerlasten	35.312		20.754		22.256	
4.4.2	Inventaris en apparatuur	15.360		1.671		23.465	
4.4.3	Leer- en hulpmiddelen	27.368		29.538		29.367	
4.4.5	Overige	36.117		70.007		45.150	
	Totaal overige lasten		114.157		121.970		120.238

Seperate specificatie kosten instellingsaccountant

In het boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountantsshonoraria (reeds onderdeel van 4.4.1) ten laste van het resultaat gebracht:

		2018		Begroot 2018		2017	
		€	€	€	€	€	€
4.4.1.1.1	Controle van de jaarrekening	8.683		2.995		3.872	
4.4.1.1.2	Andere controlewerkzaamheden	-		-		-	
4.4.1.1.3	Fiscale advisering	-		-		-	
4.4.1.1.4	Andere niet-controlediensten	-		-		-	
			8.683		2.995		3.872

Uitsplitsing honoraria naar accountantskantoor

Alle hierboven opgesomde werkzaamheden zijn verricht door hetzelfde accountantskantoor in het huidig en/of vorig boekjaar.

Honoraria met betrekking tot de werkzaamheden

Bovenstaande honoraria betreffen uitsluitend de werkzaamheden die bij de stichting zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in art. 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties). De kosten voor de controle zijn inclusief bekostiging en omzetbelasting.

Bovenstaande accountantsshonoraria zijn verwerkt op basis van het lastenstelsel.

6 Financiële baten en lasten

6.1	Financiële baten	2018		Begroot 2018		2017	
		€	€	€	€	€	€
6.1.1	Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	394		467		407	
	Totaal financiële baten		394		467		407

BESTEMMING VAN HET RESULTAAT

		Resultaat 2018	
		€	€
2.1.1	Algemene reserve (publiek)		15.941
2.1.2	<u>Bestemmingsreserve (publiek)</u>		
2.1.2.10	Reserve nulmeting	-3	
	Totaal bestemmingsreserve publiek		-3
2.1.3	<u>Bestemmingreserve (privaat)</u>		
2.1.1.3	Reserve buitenspelen	2.269	
	Totaal bestemmingsreserve(privaat)		2.269
	Totaal resultaat		18.207

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die hier dienen te worden toegelicht.

VERBONDEN PARTIJEN

De verbonden partijen die toegelicht dienen te worden, zijn

Verbonden partij met belang in bevoegd gezag

Statutaire naam	Juridische vorm 2018	Statutaire zetel	Code activiteiten	Deelname-percentage
Samenwerkingsverband Kop van Noord Holland	Stichting	Hoorn	4	0%

Code activiteiten: 1. contractonderwijs, 2. contractonderzoek, 3. onroerende zaken, 4. overige

WNT-VERANTWOORDING 2018

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) in werking getreden. De WNT schrijft voor dat de beloning van topfunctionarissen verantwoord dient te worden in de jaarrekening, ook als de beloning beneden de norm blijft. Voor overige functionarissen geldt publicatieplicht alleen als de norm overschreden wordt.

Indeling en bezoldigingsklasse

De indeling van de rechtspersonen of instellingen over de bezoldigingsklassen gebeurt op basis van drie generieke instellingscriteria te weten:

- a) de gemiddelde totale baten per kalenderjaar
- b) het gemiddelde aantal leerlingen, deelnemers of studenten, en
- c) het gewogen aantal onderwijssoorten of -sectoren.

Deze instellingscriteria bieden een weergave van de zwaarte van de functie van de topfunctionaris gebaseerd op functiewaarderingsverhoudingen. Gezamenlijk geven de criteria een indicatie van de complexiteit van de betreffende bestuursfunctie.

Voor ieder criterium wordt een schaal gehanteerd. Uit de score op die schaal volgt een aantal complexiteitspunten. Het totaal van deze complexiteitspunten bepaalt in welke bezoldigingsklasse de rechtspersoon of instelling valt en welk bezoldigingsmaximum daarmee van toepassing is op de topfunctionaris(sen). Voor de bepaling van de complexiteitspunten verwijzen wij naar de Regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren.

Complexiteitspunten

Aantal complexiteitspunten per instellingscriteria:	2018
Gemiddelde totale baten	2
Gemiddeld aantal leerlingen, deelnemers of studenten	1
Gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren	1
Totaal aantal complexiteitspunten	4
Bezoldigingsklasse	A
Bezoldigingsmaximum	€ 111.000

Afwijkende bezoldiging

Er is geen afwijkende bezoldiging van toepassing voor het verslagjaar 2018.

WNT-VERANTWOORDING 2018

Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

Niet van toepassing, er zijn geen leidinggevende topfunctionarissen en toezichhoudende topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder.

WNT-VERANTWOORDING 2018

Leidinggevend topfunctionaris met dienstbetrekking of zonder dienstbetrekking vanaf 13e maand van de functievervulling

De volgende leidinggevend topfunctionarissen met dienstbetrekking of zonder dienstbetrekking vanaf 13e maand van de functievervulling zijn in de tabel hieronder opgenomen.

Leidinggevende topfunctionaris	
Dienstbetrekking	Ja
Aanhef	De heer
Voorletters	Th. J.
Tussenvoegsel	
Achternaam	Gauw

Functievervulling in verslagjaar (2018)	
Functie(s)	Directeur bestuurder
Aanvang functie	01-01
Afloop functie	31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,000
Leidinggevend topfunctionaris bij andere WNT-instelling	Nee
Is werkzaam in dienstbetrekking als topfunctionaris (geen toezichthouder) bij de volgende andere WNT plichtige instelling(en)	-

Bezoldiging in verslagjaar (2018)	
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	86.813
Beloningen betaalbaar op termijn	12.819
Subtotaal bezoldiging	99.632
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-
Totale bezoldiging	99.632
Afwijkend maximum vanwege toegekende uitzondering	
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	111.000
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	-
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	-

Gegevens in vorig verslagjaar (2017)	
Dienstbetrekking	Ja
Functie(s)	Directeur bestuurder
Aanvang functie	01-01
Afloop functie	31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,000
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	71.788
Beloningen betaalbaar op termijn	10.564
Totale bezoldiging	82.352
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	107.000

Toelichting

Bovenstaande leidinggevende topfunctionaris(sen) heeft (hebben) geen uitkering wegens beëindiging dienstverband in 2018 ontvangen.

WNT-VERANTWOORDING 2018

Toezichthoudend topfunctionaris

De volgende toezichthoudend topfunctionarissen zijn in de tabel hieronder opgenomen.

Toezichthouder			
Aanhef	Mevrouw	Mevrouw	De heer
Voorletters	E.M.M.	L.R.E.P.	R.J.
Tussenvoegsel			
Achternaam	Eijking	Smit	Timmerman

Functievervulling in verslagjaar (2018)

Functiecategorie	Lid	Lid	Lid
Aanvang functie	01-01	01-01	01-01
Afloop functie	31-12	31-12	31-12

Bezoldiging in verslagjaar (2018)

Bezoldiging	-	-	-
Subtotaal bezoldiging	-	-	-
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-	-	-
Totale bezoldiging	-	-	-
Afwijkend maximum vanwege toegekende uitzondering			
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	11.100	11.100	11.100
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	-	-	-
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	-	-	-

Gegevens in vorig verslagjaar (2017)

Functiecategorie	Lid	Lid	Lid
Aanvang functie	01-01	01-01	01-01
Afloop functie	31-12	31-12	31-12
Bezoldiging in	-	-	-
Totale bezoldiging	-	-	-
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	10.700	10.700	10.700

Toelichting

Bovenstaande toezichthoudende topfunctionaris(sen) heeft (hebben) geen uitkering wegens beëindiging dienstverband in 2018 ontvangen.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Er zijn geen niet uit balans blijkende rechten die hier moeten worden toegelicht.

Verplichtingen

De volgende niet uit balans blijkende verplichtingen worden hieronder toegelicht.

Vlg Nr.	Omschrijving	Periode van t/m	Loop- tijd Mdn	Bedrag per maand €	Bedrag verslag- jaar €	Bedrag < 1 jaar €	Bedrag 1 - 5 jaar €	Bedrag > 5 jaar €	Bedrag totaal €
1	Econocom (Sogen Finance) huur Ipads	01-06-2016-30-05-2019	35	1.171	14.052	5.855	-	-	5.855

ONDERTEKENING DOOR BESTUURDERS EN TOEZICHTHOUDERS

Den Helder, 19 juni 2019

Stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius

Bestuur,

Dhr. Th.J. Gauw
directeur-bestuurder

Stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius
Celebesstraat 7
1782 TC Den Helder

OVERIGE GEGEVENS

STATUTAIRE BESTEMMING VAN HET RESULTAAT

Er is statutair niets geregeld inzake de bestemming van het resultaat.

GEGEVENS OVER DE RECHTSPERSOON

Naam: Stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius

Adres: Celebesstraat 7, 1782 TC Den Helder

Telefoon: 0223-613864

E-mailadres: directie@abscomenius.nl

Internetsite: www.abscomenius.nl

Bestuursnummer: 36440

Contactpersoon: Th.J Gauw
Telefoon: 0223-613864
E-mailadres: directie@abscomenius.nl

BRIN-nummers: 07LM Algemeen Basisschool Comenius

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van Stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius te Den Helder gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Algemeen Basisonderwijs Comenius zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1(j) Uitvoeringsregeling WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het

Leidse Schouw 2
2408 AE Alphen aan den Rijn
Postbus 352
2400 AJ Alphen aan den Rijn

T (0172) 78 21 30
alphenaanrijn@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl
KvK nr. 64599892

ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- bestuursverslag;
- overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2 Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en

de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn

het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij

fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Alphen aan den Rijn, 27 juni 2019

Van Ree Accountants

Was getekend: mr.drs. G.J. de Jong RA

BIJLAGEN

OCW-BIJLAGE

1.2.2.2 Ministerie van OCW

<u>Overlopende post lumpsum</u>	<u>Bekostigings jaar</u>	<u>Beschikking (nummer en datum)</u>	<u>Bedrag beschikking</u> €	<u>Toegerekend t/m jaar 2018</u> €	<u>Ontvangen t/m jaar 2018</u> €	<u>Te vorderen 31-12-2018</u> €
Personeel	2018-2019	893927-2 d.d. 22.10.2018	571.666	238.194	197.511	40.684
Totaal OCW			<u>571.666</u>	<u>238.194</u>	<u>197.511</u>	<u>40.684</u>